

Luonnos 11.4.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toimivaltaisista viranomaisista terroristisen verkkosisällön leviämisen estämiseen liittyen

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi tarvittavat säännökset Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/784 verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta täytäntöönpanemiseksi.

Esityksessä ehdotetaan, että asetuksessa säädettyjen terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten ja rajat ylittävissä tilanteissa toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemien poistamismääräysten arvioinnin osalta toimivaltainen viranomainen olisi poliisi.

Asetuksessa säädettyjen erityistoimenpiteitä koskevien päätösten osalta toimivaltaiseksi viranomaiseksi esitetään Liikenne ja viestintävirasto. Asetuksen mukaisten seuraamusten määräämisen osalta toimivaltaiseksi viranomaiseksi esitetään poliisia. Laissa säädettäisiin, että edellä mainitut viranomaiset eivät saa tai pyri ottamaan vastaan asetuksen mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta taholta.

Esityksessä ehdotetaan, että laissa säädettäisiin hallinnollisista seuraamuksista asetuksessa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta, toimivaltainen viranomainen niiden määräämisessä olisi poliisi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian hyväksymisen jälkeen.

Luonnos 11.4.2022

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	4
3 Nykytila ja sen arviointi.....	19
3.1 Lainsäädäntö	19
3.2 Terrorismin torjunta	20
3.3 Säilytyspalvelun tarjoajien vapaaehtoiset toimet terroristisen sisällön torjumiseksi ..	21
3.4 PERCI-järjestelmä	22
3.5 Nykytilan arviointi	22
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	22
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	22
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	24
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	25
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	26
4.2.3 Vaikutukset yrityksiin ja yksityisiin.....	29
4.2.4 Vaikutukset tietojärjestelmiin	30
4.2.5 Vaikutukset radikalisoitumisen estämiseen ja terrorismin torjuntaan.....	30
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	31
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	31
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot.....	32
6 Lausuntopalaute	32
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	32
7.1 Laki toimivaltaisista viranomaisista terroristisen verkkosisällön leviämisen estämiseen liittyen	32
8 Lakia alemman asteinen sääntely	35
9 Voimaantulo	35
10 Toimeenpano ja seuranta	35
11 Suhde muihin esityksiin.....	36
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	37
11.2 Suhde talousarvioesitykseen	37
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	37
12.1 Sananvapaus.....	37
12.2 Laillisuusvalvonta	38
12.3 Hallinnolliset seuraamukset ja muutoksenhakuoikeus.....	38
12.4 Ahvenanmaa.....	40
LAKIEHDOTUS	41
Laki toimivaltaisista viranomaisista terroristisen verkkosisällön leviämisen liittyen	41

Luonnos 11.4.2022

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston 29.4.2021 annetulla asetuksella (EU) 2021/784 verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta (jäljempänä *asetus*) vahvistetaan yhdenmukaiset säännöt puuttumiseksi säilytyspalvelujen väärinkäyttöön verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämiseen yleisölle.

Asetuksessa säädetään säännöistä, joilla estetään säilytyspalvelujen väärinkäyttö terroristisen sisällön levittämiseen verkossa, sekä säilytyspalvelun tarjoajien huolellisuusvelvollisuuksista ja toimenpiteistä, joita jäsenvaltioiden on toteutettava. Asetuksen perusteella säilytyspalvelujen tarjoajille syntyy tietyin edellytyksin velvollisuus poistaa palvelunsa kautta levitettävää aineistoa, jos sitä voidaan pitää sisällöltään terroristisena.

Komission mukaan viimeaikaiset terrori-iskut ovat osoittaneet, että terroristit voivat käyttää internetiä hyödykseen terrori-iskujen suunnittelussa, värväyksessä, terroritoiminnan valmistelussa sekä pelon lietsomisessa. Terroristisen verkkosisällön on osoitettu olevan keskeisessä asemassa radikalisoitumisessa ja niin sanottujen yksinäisten susien Euroopassa viime aikoina tekemien useiden terrori-iskujen inspiroinnissa. Terroristisella sisällöllä ei komission mukaan ole ainoastaan negatiivisia vaikutuksia yksilöihin ja yhteiskuntaan yleensä, vaan terroristisen verkkosisällön leviäminen myös vähentää käyttäjien luottamusta internetiin sekä vaikuttaa yritysten maineeseen ja liiketoimintaan. Terroristit ovat hyödyntäneet sekä suurempia sosiaalisen median alustoja että pienempiä palveluntarjoajia, jotka tarjoavat erityyppisiä säilytyspalveluja. Internetin väärinkäyttö korostaa verkkoalustojen yhteiskuntavastuuta suojella käyttäjiään terroristisen sisällön näkemiseltä ja muilta vakavilta turvallisuusriskeiltä, joita tällainen sisältö aiheuttaa koko yhteiskunnalle.

Säilytyspalvelun tarjoajat ovat viranomaisten pyynnöstä ottaneet käyttöön tiettyjä toimenpiteitä torjuakseen terroristista sisältöä palveluissaan, ja ne ovat toimineet vapaaehtoisuuteen perustuen. Komission vuonna 2015 perustama EU:n internetfoorum on edistänyt jäsenvaltioiden ja säilytyspalvelun tarjoajien välistä vapaaehtoisuuteen perustuvaa yhteistyötä terroristisen sisällön poistamiseksi ja tukenut kansalaisyhteiskunnan toimijoita kehittämään terroristiselle verkkosisällölle vaihtoehtoisia narratiiveja. Komission mukaan vapaaehtoisuuteen perustuvat toimenpiteet eivät ole kuitenkaan osoittautuneet riittäviksi: kaikki palveluntarjoajat eivät ole osallistuneet toimintaan, eivätkä toimien laajuus ja tahti ole olleet riittäviä. Laittoman verkkosisällön poistamiseen ei ole olemassa EU-tasolla harmonisoitua ja yhtenäistä lähestymistapaa, vaan asian käsittely riippuu usein jäsenvaltiosta, poistettavasta sisällöstä ja verkkoalustasta. Komission mukaan yhteistyötä EU:n internetfoorumissa olisi jatkettava tulevaisuudessakin, mutta vapaaehtoiset järjestelyt ovat myös osoittaneet rajallisuutensa. Asetuksen johdantokappaleessa 3 todetaan, että puuttuminen verkossa olevaan terroristiseen sisältöön, joka on osa laajempaa laittoman verkkosisällön ongelmaa, edellyttää lainsäädännöllisten, muiden kuin lainsäädännöllisten ja vapaaehtoisten toimenpiteiden yhdistelmää, joka perustuu viranomaisten ja säilytyspalveluntarjoajien yhteistyöhön, jossa perusoikeuksia kunnioitetaan kaikilta osin.

Osa jäsenvaltioista on jo ryhtynyt toimenpiteisiin laatimalla kansallista lainsäädäntöä laittoman verkkosisällön poistamiseksi tai suunnittelee sen tekemistä. Eurooppa-neuvosto ehdotti kesäkuussa 2017, että laittoman sisällön poistamiseksi tulisi kehittää uutta teknologiaa, joka tunnistaisi ja poistaisi sisällön automaattisesti. Tuolloin katsottiin, että tätä tulisi täydentää asiaankuulluvalla EU-lainsäädännöllä, jos se olisi tarpeellista. Kesäkuussa 2018 Eurooppa-neuvosto piti

Luonnos 11.4.2022

tervetulleena komission aikomusta esitellä lainsäädäntöehdotus, jolla parannettaisiin mahdollisuuksia tunnistaa ja poistaa sisältöä, joka yllyttää vihaan ja terroristisiin tekoihin.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Euroopan komissio antoi 12.9.2018 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämisen estämisestä (KOM(2018) 640). Sitä käsiteltiin neuvoston terrorismityöryhmässä (Working Party on Terrorism, TWP). Asetusehdotuksesta annettiin valtioneuvoston U-kirjelmä (U 98/2018 vp) eduskunnalle 15.11.2018 ja U-jatko-kirjelmä (UJ 6/2019) 4.9.2019. Liikenne- ja viestintävaliokunta (LiVL 37/2018 vp), hallintovaliokunta (HaVL 3/2019 vp) ja perustuslakivaliokunta (PeVL 43/2018 vp ja PeVL 4/2019 vp) antoivat U-kirjelmästä lausuntonsa.

Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esityksen valmistelua varten asetettiin 19.11.2021 työryhmä, jossa oli edustajia sisäministeriön poliisiosastolta ja kansallisen turvallisuuden yksiköstä, liikenne- ja viestintäministeriöstä, Poliisihallituksesta, suojelupoliisista, keskusrikospoliisista ja Liikenne- ja viestintävirasto Traficomista.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Asetuksen tarkoituksena on estää verkkoympäristön hyödyntäminen terroristisessa tarkoituksessa. Tavoitteena on, että terroristista propagandaa sisältävä laiton verkkosisältö poistetaan mahdollisimman pian tai estetään pääsy siihen, jotta estetään sisällön jakautuminen edelleen muille verkkoalustoille.

Asetuksessa käytetään terrorismirikosdirektiivin (EU) 2017/541 terrorismirikoksen määritelmää. Terroristista verkkosisältöä on materiaali, joka värvää suorittamaan tai osallistumaan terroristiseen rikokseen tai osallistumaan terroristisen järjestön toimintaan tai houkuttelee tai kannustaa tekemään terroristisia rikoksia, kuten ihannoimalla terroristisia tekoja tai antaa ohjeita terroristisen rikoksen suunnitelmaksi. Kyseinen materiaali voi sisältää tekstiä, kuvia, ääninauhotteita, videoita ja lähetyksiä terrorismirikoksista. Soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu materiaali, jota jaetaan koulutukselliseen, journalistiseen, taiteelliseen tai tieteelliseen tarkoitukseen.

Sääntelyä sovelletaan kaikkiin säilytyspalveluntarjoajiin, jotka tarjoavat palveluitaan EU:n alueella. Säilytyspalvelu voi olla esimerkiksi sosiaalisen median, videoiden tai äänitallenteiden alustan tarjoaminen yleisölle. Sähköpostit tai yksityiset viestipalvelut ja pilvipalvelut eivät ole asetuksen soveltamisalassa, pilvipalvelut niiltä osin, kuin niissä ei levitetä yleisölle sisällöntarjoajan pyynnöstä säilytettyjä tietoja.

Asetuksen taustalla on ajatus siitä, että terroristinen verkkosisältö on vahingollisinta ensimmäisinä tunteina sen julkaisusta. Asetuksen mukaan terroristinen verkkosisältö tulee poistaa niin pian kuin mahdollista ja viimeistään tunnin kuluessa. Asetuksessa säädetään, että EU:n jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa poistamismääräyksiä terroristisen verkkosisällön poistamisesta. Säilytyspalvelun tarjoajan tulee perustaa yhteyspiste, joka ottaa vastaan poistamismääräyksiä sähköisessä muodossa. Asetuksessa säädetään tiedoista, joita toimivaltaisten viranomaisten tulee täyttää poistamismääräysten osalta. Poistamismääräyksen tulee sisältää

Luonnos 11.4.2022

perustelut sille, miksi materiaalin katsotaan olevan terroristista verkkosisältöä, sekä ohjeet muutoksenhakuun poistamismääräyksestä.

Asetuksessa säädetään rajat ylittävien poistamismääräysten arvioinneista. Kun säilytyspalvelun tarjoajan on sijoittunut toiseen jäsenvaltioon tai sen laillinen edustaja on toisessa jäsenvaltiossa kuin poistamismääräyksen antanut viranomaisena, edellä mainitun viranomaisen tulee lähettää kopio poistamismääräyksestä tiedoksi säilytyspalveluntarjoajan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Jäsenvaltion toimivaltainen viranomaisena voi arvioida poistamismääräyksen laillisuuden. Sekä säilytyspalvelun tarjoajalla että sisällön tarjoajalla on oikeus pyytää niiden jäsenvaltion toimivaltaista viranomaisesta arvioimaan toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen poistamismääräystä ja toimivaltaisen viranomaisen tulee tehdä perusteltu päätös 72 tunnin kuluessa pyynnön vastaanottamisesta, jotta varmistetaan, että virheellisesti poistettu sisältö palautetaan mahdollisimman nopeasti.

Asetuksessa säädetään erityistoimenpiteistä, joita terroristisen verkkosisällön levittämiseen käytettyjen säilytyspalveluntarjoajien tulee ottaa käyttöön. Säilytyspalveluntarjoaja päättää, mitä toimenpiteitä se ottaa käyttöön, näitä voivat olla esimerkiksi tekniset ja operatiiviset toimenpiteet ja mekanismit, kuten asianmukaiset henkilöstöön liittyvät tai tekniset keinot ja mekanismit, joilla käyttäjät voivat merkitä väitettyä terroristista sisältöä tai ilmoittaa siitä säilytyspalvelun tarjoajalle. Säilytyspalveluntarjoajalle ei aseteta asetuksessa velvoitetta käyttää automatisoituja menetelmiä tunnistukseen tai poistaakseen sisältöä. Asetus sisältää useita säännöksiä, joiden tarkoituksena on taata perusoikeuksien, erityisesti sananvapauden toteutumista. Näitä ovat esimerkiksi säilytyspalvelun tarjoajien ja toimivaltaisen viranomaisien avoimuusselostukset.

Asetus sisältää säännöksiä seuraamuksista. Jäsenvaltioiden on säädettävä asetuksen säännösten rikkomisiin sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi.

2.1. Artiklakohtainen sisältö

Asetuksen 1 artiklassa säädetään kohteesta ja soveltamisalasta. Siinä todetaan, että asetuksessa vahvistetaan yhdenmukaiset säännöt puuttumiseksi säilytyspalvelujen väärinkäyttöön verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämiseen yleisölle. Näitä ovat a) kohtuullisia ja oikeasuhteisia huolellisuusvelvollisuuksia koskevat säännöt, joita säilytyspalvelun tarjoajien on noudatettava puuttuakseen terroristisen sisällön levittämiseen yleisölle palvelujensa kautta ja varmistuakseen tarvittaessa tällaisen sisällön poistamisen tai tällaiseen sisältöön pääsyn estämisen joutuisasti; b) toimenpiteet, jotka jäsenvaltioiden on otettava käyttöön unionin lainsäädännön ja asianmukaisten suojausmekanismien mukaisesti, jotta voidaan suojella perusoikeuksia, erityisesti sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta avoimessa ja demokraattisessa yhteiskunnassa, jotta i) tunnistetaan terroristinen sisältö ja varmistetaan, että säilytyspalvelun tarjoajat poistavat terroristisen sisällön joutuisasti; sekä ii) helpotetaan yhteistyötä muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisen viranomaisien, säilytyspalvelun tarjoajien ja tarvittaessa Europolin kanssa.

Asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa todetaan, että asetusta sovelletaan yleisölle tietoa levittäviin säilytyspalvelun tarjoajiin, siltä osin kuin ne tarjoavat palveluja unionissa, riippumatta siitä, missä niiden päätoimipaikka sijaitsee.

Asetuksen 1 artiklan 3. kohdan mukaan aineistoa, jota levitetään yleisölle opetus-, journalismi-, taide- tai tutkimustarkoituksessa tai terroritoiminnan ehkäisy- tai torjuntatarkoituksessa, mu-

Luonnos 11.4.2022

kaan luettuna aineisto, jossa esitetään kärkeviä tai kiistanalaisia näkemyksiä julkisen keskustelun yhteydessä, ei katsota terroristiseksi sisällöksi. Aineiston levittämisen todellinen tarkoitus on arvioitava ja samalla on tutkittava, levitetäänkö aineistoa kyseisiin tarkoituksiin.

Asetuksen 2 artiklassa säädetään määritelmistä. Asetuksessa säilytyspalvelun tarjoajalla tarkoitetaan sellaisten Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/1535 teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 1 artiklan b alakohdassa määriteltyjen palvelujen tarjoajaa, jotka käsittävät sisällöntarjoajien tarjoamien tietojen säilytyksen näiden pyynnöstä. Edellä mainitun direktiivin 1 artiklan b alakohdan mukaan direktiivissä tarkoitetaan palvelulla kaikkia tietoyhteiskunnan palveluja, toisin sanoen kaikkia etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus. Edellä mainitussa kohdassa tarkennetaan vielä määritelmää niin, että tässä määritelmässä tarkoitetaan:

- i) 'etäpalvelulla' palvelua, joka toimitetaan siten, että osapuolet eivät ole samanaikaisesti läsnä;
- ii) ilmaisulla 'sähköisessä muodossa' palvelua, joka lähetetään lähetyspaikasta ja vastaanotetaan määränpäässä tietoja elektronisesti käsittelevien laitteiden (mukaan lukien digitaalinen pakkaaminen) tai tietojen säilytyksen avulla ja joka lähetetään, siirretään ja vastaanotetaan kokonaan linjoja, radioyhteyttä, optisia tai muita elektromagneettisia välineitä käyttäen;
- iii) 'palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavalla palvelulla' palvelua, joka toimitetaan henkilökohtaisen pyynnön perusteella tapahtuvana tiedonsiirtona.

Sisällöntarjoajalla tarkoitetaan käyttäjää, joka on tarjonut tiedot, joita säilytyspalvelun tarjoaja säilyttää tai on säilyttänyt ja on levittänyt yleisölle käyttäjän pyynnöstä. yleisölle levittämällä tarkoitetaan tiedon asettamista mahdollisesti rajattoman henkilömäärän saataville sisällöntarjoajan pyynnöstä. Palvelujen tarjoamisella unionissa tarkoitetaan sen mahdollistamista, että luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa voivat käyttää sellaisen säilytyspalvelun tarjoajan palveluja, jolla on olennainen yhteys kyseiseen yhteen tai useampaan jäsenvaltioon. Olennaisella yhteydellä tarkoitetaan säilytyspalvelun tarjoajan yhteyttä yhteen tai useampaan jäsenvaltioon, joka johtuu joko säilytyspalvelun tarjoajan sijoittautumisesta unioniin tai erityisistä tosiseikoista, kuten esimerkiksi: a) sillä on merkittävä määrä sen palvelujen käyttäjiä yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa; tai b) sen toiminnot on kohdennettu yhteen tai useampaan jäsenvaltioon.

Terrorismirikoksilla tarkoitetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/541, terrorismin torjumisesta sekä neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta sekä neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta (jäljempänä *terrorismirikosdirektiivi*) 3 artiklassa määriteltyjä rikoksia. Terrorismirikosdirektiivin 3 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että terrorismirikoksiksi määritellään seuraavat kansallisessa lainsäädännössä rikoksiksi määritellyt tahalliset teot, jotka luonteensa tai asiayhteytensä vuoksi voivat aiheuttaa vakavaa haittaa jollekin maalle tai kansainväliselle järjestölle, silloin kun ne tehdään jossakin 2 kohdassa luetelluista tarkoituksista:

- a) ihmishenkeen kohdistuvat hyökkäykset, jotka voivat aiheuttaa kuoleman;
- b) henkilön ruumiillista koskemattomuutta loukkaavat hyökkäykset;
- c) ihmisryöstö tai panttivangin ottaminen;

Luonnos 11.4.2022

d) teot, jotka aiheuttavat hallinnollisille tai julkisille laitoksille, liikennejärjestelmille, infrastruktuureille tietojärjestelmät mukaan luettuina, mannerjalustalla sijaitsevalle kiinteälle lautalle, julkisille paikoille tai yksityiselle omaisuudelle suuria tuhoja, jotka voivat saattaa vaaraan ihmishenkiä tai aiheuttaa huomattavia taloudellisia menetyksiä;

e) ilma-alusten, alusten tai muiden joukkoliikenne- tai tavarankuljetusvälineiden haltuunotto;

g) vaarallisten aineiden vapauttaminen taikka tulipalojen, tulvien tai räjähdysten aiheuttaminen siten, että ihmishenkiä saatetaan vaaraan;

h) vaarallisten aineiden vapauttaminen taikka tulipalojen, tulvien tai räjähdysten aiheuttaminen siten, että ihmishenkiä saatetaan vaaraan;

i) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/40/EU 4 artiklassa tarkoitettu laitton järjestelmän häirintä tapauksissa, joissa sovelletaan kyseisen direktiivin 9 artiklan 3 kohtaa tai 4 kohdan b tai c alakohtaa, ja kyseisen direktiivin 5 artiklassa tarkoitettu laitton datan vahingoittaminen tapauksissa, joissa sovelletaan kyseisen direktiivin 9 artiklan 4 kohdan c alakohtaa;

j) jonkin a–i alakohtassa luetellun teon tekemisellä uhkaaminen.

2. Tarkoitukset, joihin 1 kohdassa viitataan, ovat

a) pelotella vakavasti väestöä;

b) pakottaa aiheuttomasti viranomaiset tai kansainvälinen järjestö johonkin tekoon tai pidättämään jostakin teosta;

c) horjuttaa vakavasti jonkin maan tai kansainvälisen järjestön poliittisia, perustuslaillisia, taloudellisia tai yhteiskunnallisia perusrakenteita tai tuhota ne.

Suomessa terrorismirikoksista säädetään rikoslain (39/1889) 34 a luvussa, johon kuuluvilla säännöksillä terrorismirikosdirektiivin terrorismirikoksia koskevat määritelmät on pantu täytäntöön.

Asetuksen 12 artiklassa säädetään toimivaltaisten viranomaisten nimeämisestä. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi viranomainen, jonka toimivaltaan kuuluu: a) poistamismääräysten antaminen 3 artiklan nojalla; b) poistamismääräysten arviointi 4 artiklan nojalla; c) erityistoimenpiteiden toteuttamisen valvonta 5 artiklan nojalla; d) seuraamusten määrääminen 18 artiklan nojalla.

Artiklan 12 kohdan 2 mukaan kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että nimetään tai perustetaan 1 kohdan a alakohtassa, eli poistamismääräysten antamiseen 3 artiklan nojalla tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten yhteydessä oleva yhteyspiste käsittelemään kyseisen viranomaisen antamiin poistamismääräyksiin liittyvät selvennyspyynnöt ja palautteet. Asetuksen 13 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaisilla viranomaisilla on tarvittavat valtuudet ja riittävät resurssit tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tämän asetuksen mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaiset viranomaiset suorittavat tämän asetuksen mukaiset tehtävänsä objektiivisesti, syrjimättömästi ja perusoikeuksia täysimääräisesti kunnioittaen. Toimivaltaiset viranomaiset eivät saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan 12 artiklan 1 kohdan mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta elimeltä. Artiklassa

Luonnos 11.4.2022

todetaan, että ensimmäinen alakohta ei estä kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaista valvontaa.

Asetuksessa terroristisella sisällöllä tarkoitetaan yhtä tai useampaa seuraavista aineistoista, eli aineistoa, jossa: a) yllytetään jonkin direktiivin (EU) 2017/541 3 artiklan 1 kohdan a–i alakohdassa tarkoitettujen rikosten tekemiseen, jos tällainen aineisto esimerkiksi terroritekoja ihannoimalla edistää suoraan tai välillisesti terrorismirikosten tekemistä ja siten aiheuttaa yhden tai useamman tällaisen rikoksen toteuttamisen vaaran; b) houkuttelee yksittäistä henkilöä tai henkilöryhmää tekemään jokin direktiivin (EU) 2017/541 3 artiklan 1 kohdan a–i alakohdassa lueteltu rikos tai edistämään sitä; c) houkuttelee yksittäistä henkilöä tai henkilöryhmää osallistumaan terroristiryhmän toimintaan direktiivin (EU) 2017/541 4 artiklan b alakohdassa tarkoitettulla tavalla; d) annetaan ohjeita räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistuksesta tai käytöstä tai muista menetelmistä tai tekniikoista, joiden tarkoituksena on tehdä jokin direktiivin (EU) 2017/541 3 artiklan 1 kohdan a–i alakohdassa tarkoitettu terrorismirikos tai edistää sen tekemistä; e) uhataan tehdä jokin direktiivin (EU) 2017/541 3 artiklan 1 kohdan a–i alakohdassa tarkoitettu rikos.

Asetuksessa ehdoilla ja edellytyksillä tarkoitetaan kaikkia ehtoja, edellytyksiä ja lausekkeita, niiden nimityksestä tai muodosta riippumatta, joita sovelletaan säilytyspalvelun tarjoajan ja sen käyttäjien väliseen sopimussuhteeseen. Asetuksessa päätoimipaikalla tarkoitetaan säilytyspalvelun tarjoajan pääkonttoria tai sääntömääräistä kotipaikkaa, jossa harjoitetaan keskeisiä taloudellisia toimintoja ja toiminnan määräämisvaltaa.

Asetuksen 3 artiklassa säädetään poistamismääräyksistä. Sen 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion toimivaltaisilla viranomaisilla on valtuudet antaa poistamismääräys, jolla säilytyspalvelun tarjoajia veloitetaan poistamaan tietty terroristinen sisältö tai estämään pääsy terroristiseen sisältöön kaikissa jäsenvaltioissa. Jos toimivaltainen viranomainen ei ole aikaisemmin antanut poistamismääräystä tietyille säilytyspalvelun tarjoajalle, sen on annettava kyseiselle säilytyspalvelun tarjoajalle tietoa menettelyistä ja sovellettavista määräajoista vähintään 12 tuntia ennen poistamismääräyksen antamista. Ensimmäistä alakohtaa ei sovelleta asianmukaisesti perusteluissa hätätapauksissa.

Artiklan 3 kohdan 3 mukaan säilytyspalvelun tarjoajien on poistettava terroristinen sisältö tai estettävä pääsy terroristiseen sisältöön kaikissa jäsenvaltioissa mahdollisimman pian ja joka tapauksessa tunnin kuluessa poistamismääräyksen vastaanottamisesta. Artiklan 4 kohdassa säädetään poistamismääräystä koskevan asetuksen liitteenä I olevan mallipohjan käytöstä. Poistamismääräysten on sisällettävä seuraavat seikat: a) poistamismääräyksen antaneen toimivaltaisen viranomaisen tunnistetiedot ja kyseisen toimivaltaisen viranomaisen suorittama poistamismääräyksen todentaminen; b) riittävän yksityiskohtaiset perustelut sille, miksi kyseessä olevaa sisältöä pidetään terroristisena sisältönä, ja viittaus 2 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuun asianomaisen aineiston tyyppiin;

c) tarkka URL-osoite ja tarvittaessa lisätietoja, joiden avulla terroristinen sisältö voidaan tunnistaa; d) viittaus tähän asetukseen poistamismääräyksen oikeusperustana; e) päivämäärä ja aikaleima sekä poistamismääräyksen antaneen toimivaltaisen viranomaisen sähköinen allekirjoitus; f) helposti ymmärrettävät tiedot säilytyspalvelun tarjoajan ja sisällöntarjoajan käytävissä olevista oikeussuojakeinoista, mukaan lukien tiedot toimivaltaiselle viranomaiselle osoitettavasta muutoksenhausta sekä muutoksenhausta tuomioistuimessa ja muutoksenhaun määräajoista; g) silloin kun se on tarpeellista ja oikeasuhteista, 11 artiklan 3 kohdan mukainen päätös olla antamatta tietoja terroristisen sisällön poistamisesta tai siihen pääsyn estämisestä.

Luonnos 11.4.2022

Artiklan 5 kohdan mukaan toimivaltaisen viranomaisen on osoitettava poistamismääräykset säilytyspalvelun tarjoajan päätoimipaikkaan tai sen 17 artiklan mukaisesti nimeämälle lailliselle edustajalle.

Kyseisen toimivaltaisen viranomaisen on toimitettava poistamismääräys 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun yhteyspisteeseen sähköisesti tavalla, josta voi jäädä kirjallinen todiste edellytyksillä, joiden ansiosta voidaan todentaa lähettäjä sekä määräyksen lähettämisen ja vastaanottamisen päivämäärän ja ajankohdan oikeellisuus.

Artiklan 3 kohdan 6 mukaan säilytyspalvelun tarjoajan on liitteessä II olevaa mallipohjaa käyttäen ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle terroristisen sisällön poistamisesta tai terroristiseen sisältöön pääsyn estämisestä kaikissa jäsenvaltioissa ja erityisesti poistamisen tai pääsyn estämisen ajankohdasta.

Artiklan 7 kohdassa säädetään ilmoituksesta siitä, että poistamismääräystä ei voida noudattaa. Jos säilytyspalvelun tarjoaja ei voi noudattaa poistamismääräystä ylivoimaisen esteen tai säilytyspalvelun tarjoajasta johtumattoman tosiasiallisen mahdottomuuden vuoksi, mukaan lukien objektiivisesti perusteltavissa olevat tekniset ja toiminnalliset syyt, sen on ilmoitettava asiasta ilman aiheetonta viivästystä poistamismääräyksen antaneelle toimivaltaiselle viranomaiselle kyseisistä syistä tähän käyttäen liitteessä III olevaa mallipohjaa.

Edellä 3 kohdassa säädettyä määräaika sovelletaan heti, kun tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja syitä ei enää ole.

Artiklan 8 kohdan mukaan, jos säilytyspalvelun tarjoaja ei voi noudattaa poistamismääräystä, koska siinä on ilmeisiä virheitä tai siinä ei ole riittävästi tietoa määräyksen täytäntöön panemiseksi, sen on ilmoitettava asiasta poistamismääräyksen antaneelle toimivaltaiselle viranomaiselle ilman aiheetonta viivästystä sekä pyydettävä tarvittavia selvennyksiä käyttäen liitteessä III olevaa mallipohjaa.

Edellä 3 kohdassa säädettyä määräaika alkaa kulua heti, kun säilytyspalvelujen tarjoaja on vastaanottanut tarpeelliset selvennykset.

Artiklan 9. kohdan mukaan poistamismääräyksestä tulee lopullinen, kun muutoksenhaun määräaika on päättynyt eikä muutosta ole haettu kansallisen lainsäädännön mukaisesti tai kun poistamismääräys on vahvistettu muutoksenhaun jälkeen.

Kun poistamismääräyksestä tulee lopullinen, poistamismääräyksen antaneen toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava asiasta 12 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetulle sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut.

Artiklassa 4 säädetään rajat ylittäviin poistamismääräyksiin sovellettavasta menettelystä. Sen 1 kohdassa säädetään, että jos säilytyspalvelun tarjoajan päätoimipaikka tai sen laillinen edustaja ei sijaitse samassa jäsenvaltiossa kuin poistamismääräyksen antanut toimivaltainen viranomaisinen, kyseisen viranomaisen on toimitettava samanaikaisesti poistamismääräyksen jäljennös sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, jollei 3 artiklasta muuta johdu.

Neljännän artiklan 2 kohdan mukaisesti, kun säilytyspalvelun tarjoaja vastaanottaa tässä artiklassa tarkoitetun poistamismääräyksen, sen on toteutettava 3 artiklassa säädetyt toimenpiteet ja

Luonnos 11.4.2022

lisäksi tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kyseinen sisältö voidaan palauttaa tai pääsy siihen voidaan sallia uudelleen tämän artiklan 7 kohdan mukaisesti. Artiklan 3 kohdan mukaan sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, voi 72 tunnin kuluessa poistamismääräyksen jäljennöksen vastaanottamisesta 1 kohdan mukaisesti arvioida poistamismääräyksen sen selvittämiseksi, rikkooko se asetusta tai perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia vakavasti tai ilmeisesti. Jos se toteaa rikkomisen, sen on saman määräajan kuluessa tehtävä asiasta perusteltu päätös.

Artiklan 4 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajalla ja sisällöntarjoajalla on oikeus esittää 48 tunnin kuluessa joko poistamismääräyksen tai 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen vastaanottamisesta sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, perusteltu pyyntö arvioida poistamismääräys tämän artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

Kyseisen toimivaltaisen viranomaisen on 72 tunnin kuluessa pyynnön vastaanottamisesta poistamismääräyksen arvioituaan tehtävä perusteltu päätös, jossa se esittää toteamuksensa siitä, onko rikkominen todettu.

Kohdan 5 mukaan toimivaltaisen viranomaisen on ennen päätöksen tekemistä 3 kohdan toisen alakohdan tai ennen päätöksen, jossa rikkominen todetaan, tekemistä 4 kohdan toisen alakohdan nojalla ilmoitettava poistamismääräyksen antaneelle toimivaltaiselle viranomaiselle aikomuksesta tehdä kyseinen päätös sekä esitettävä syyt tähän.

Kohdan 6 mukaisesti kun sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, tekee tarkoitetun perustellun päätöksen tämän artiklan 3 tai 4 kohdan mukaisesti, sen on viipymättä toimitettava kyseinen päätös poistamismääräyksen antaneelle viranomaiselle, säilytyspalvelun tarjoajalle, sisällöntarjoajalle, joka pyysi arviointia tämän artiklan 4 kohdan mukaisesti, sekä 14 artiklan mukaisesti Europolille. Jos päätöksessä todetaan tämän artiklan 3 tai 4 kohdassa tarkoitettu rikkominen, poistamismääräyksen oikeudelliset vaikutukset lakkaavat.

Kohdan 7 mukaan saatuaan 6 kohdan mukaisesti toimitetun päätöksen, jossa rikkominen todetaan, asianomaisen säilytyspalvelun tarjoajan on välittömästi palautettava poistettu sisältö tai sallittava pääsy siihen uudelleen, sanotun kuitenkin vaikuttamatta tarjoajan mahdollisuuden valvoa omien ehtojen ja edellytystensä toteutumista unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Artiklassa 5 säädetään erityistoimenpiteistä. Sen 1 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajan, jonka palveluja käytetään 4 kohdassa tarkoitetun terroristisen sisällön levittämiseen, on tapauksen mukaan sisällytettävä ehtoihinsa ja edellytyksiinsä määräyksiä, joilla puututaan sen palvelujen käyttöön terroristisen sisällön levittämiseen yleisölle, ja sovellettava niitä.

Säilytyspalvelujen tarjoajan on toimittava huolellisesti, oikeasuhteisesti ja syrjimättömästi ottaen kaikissa olosuhteissa asianmukaisesti huomioon käyttäjien perusoikeudet ja erityisesti sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden perustavanlaatuisen merkityksen avoimessa ja demokraattisessa yhteiskunnassa ja välttämällä sellaisen aineiston poistamista, joka ei ole terroristista sisältöä.

Luonnos 11.4.2022

Artiklassa edellytetään, että jos säilytyspalvelun tarjoajan palveluja käytetään terroristisen sisällön levittämiseen 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla, sen on toteutettava erityistoimenpiteitä suojatakseen palvelunsa terroristisen sisällön levittämiseltä yleisölle.

Säilytyspalvelun tarjoaja päättää, mitä erityistoimenpiteitä se toteuttaa. Tällaisiin toimenpiteisiin voi kuulua yksi tai useampi seuraavista:

- a) asianmukaiset tekniset ja operatiiviset toimenpiteet tai valmiudet, kuten asianmukaiset henkilöstöön liittyvät tai tekniset keinot, joilla tunnistetaan ja ripeästi poistetaan terroristinen sisältö tai estetään pääsy siihen;
- b) helposti saatavilla olevat ja käyttäjäystävälliset mekanismit, joilla käyttäjät voivat merkitä väitetyä terroristista sisältöä tai ilmoittaa siitä säilytyspalvelun tarjoajalle;
- c) muut mekanismit, joilla tiedotetaan säilytyspalvelun tarjoajalle sen palveluissa olevasta terroristisesta sisällöstä, kuten käyttäjien mahdollisuus valvoa sisältöä;
- d) muut toimenpiteet, joita säilytyspalvelun tarjoaja pitää asianmukaisina terroristisen sisällön saatavuuteen puuttumiseksi palveluissaan.

Artiklan 3 kohdassa säädetään edellytyksistä, joita erityistoimenpiteiden on täytettävä. Säilytyspalvelun tarjoajan erityistoimenpiteiden on täytettävä kaikki seuraavat edellytykset:

- a) niillä on voitava tehokkaasti vähentää säilytyspalvelujen tarjoajan palvelujen käyttöä terroristisen sisällön levittämiseen;
- b) niiden on oltava kohdennettuja ja oikeasuhteisia ja niissä on otettava huomioon erityisesti se, miten vakavalla tavalla säilytyspalvelujen tarjoajan palveluja käytetään terroristisen sisällön levittämiseen, sekä säilytyspalvelun tarjoajan tekniset ja operatiiviset valmiudet, talouden vakaus, säilytyspalvelujen tarjoajan palvelun käyttäjien lukumäärä ja tarjotun sisällön määrä;
- c) niiden toteuttamisessa on otettava täysimääräisesti huomioon käyttäjien oikeudet ja oikeutetut edut, erityisesti käyttäjien perusoikeudet, kuten sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus, oikeus yksityiselämän kunnioittamiseen ja henkilötietojen suojaan;
- d) niitä on toteutettava huolellisesti ja syrjimättömästi.

Kun erityistoimenpiteisiin sisältyy teknisten toimenpiteiden käyttö, on tarjottava asianmukaiset ja tehokkaat suojatoimet, joilla varmistetaan toimenpiteiden paikkansapitävyys ja vältetään sellaisen aineiston poistaminen, joka ei ole terroristista sisältöä, erityisesti ihmisen suorittamilla valvonta- ja tarkistustoimilla.

Artiklan 4 kohdassa määritellään se, milloin säilytyspalvelun tarjoajan palveluja on käytetty terroristisen sisällön levittämiseen. Säilytyspalvelun tarjoajan palveluja käytetään terroristisen sisällön levittämiseen, kun sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, on:

- a) tehnyt objektiivisiin seikkoihin – kuten siihen, että säilytyspalvelun tarjoaja on saanut vähintään kaksi poistamismääräystä 12 edeltävän kuukauden aikana – perustuvan päätöksen, jossa todetaan, että sen palveluja käytetään terroristisen sisällön levittämiseen; ja
- b) ilmoittanut a alakohdassa tarkoitetun päätöksen säilytyspalvelun tarjoajalle.

Luonnos 11.4.2022

Viidennen artiklan 5 kohdan mukaan vastaanotettuaan 4 kohdassa tai tapauksen mukaan 6 kohdassa tarkoitetun päätöksen säilytyspalvelun tarjoajan on ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle erityistoimenpiteistä, joita se on toteuttanut tai joita se aikoo toteuttaa noudattaakseen 2 ja 3 kohtaa. Ilmoitus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa päätöksen vastaanottamisesta ja tämän jälkeen vuosittain. Kyseinen velvoite lakkaa, kun toimivaltainen viranomainen on vahvistanut 7 kohdassa tarkoitetusta pyynnöstä, ettei säilytyspalvelujen tarjoajan palveluja enää käytetä terroristisen sisällön levittämiseen.

Artiklan 6 kohdan mukaisesti, jos toimivaltainen viranomainen katsoo 5 kohdassa tarkoitettujen ilmoitusten ja tarvittaessa muiden objektiivisten seikkojen perusteella, etteivät erityistoimenpiteet noudata 2 ja 3 kohtaa, kyseisen toimivaltaisen viranomaisen on osoitettava säilytyspalvelun tarjoajalle päätös, jossa sitä vaaditaan toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 ja 3 kohtaa noudatetaan.

Artiklan mukaisesti säilytyspalvelun tarjoaja päättää, mitä erityistoimenpiteitä se toteuttaa.

Artiklan 7 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoaja voi milloin tahansa pyytää toimivaltaista viranomaista tarkastelemaan uudelleen 4 tai 6 kohdassa tarkoitettuja päätöksiä ja tarvittaessa muuttamaan niitä tai kumoamaan ne.

Toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta sitä koskeva, objektiivisiin seikkoihin perustuva perusteltu päätös ja ilmoitettava kyseisestä päätöksestä säilytyspalvelun tarjoajalle.

Artiklan 8 kohdan mukaan tämän artiklan mukaiset vaatimukset erityistoimenpiteiden toteuttamisesta eivät vaikuta direktiivin 2000/31/EY 15 artiklan 1 kohdan soveltamiseen eivätkä ne aseta säilytyspalvelun tarjoajille yleistä velvoitetta valvoa siirtämiään ja tallentamia tietoja tai pyrkiä aktiivisesti saamaan selville laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita tai olosuhteita.

Vaatimukset erityistoimenpiteiden toteuttamisesta eivät sisällä säilytyspalvelun tarjoajan velvoitetta käyttää automaattisia välineitä.

Artiklassa 6 säädetään sisällön ja siihen liittyvän datan säilyttämisestä. Artikla velvoittaa säilytyspalvelun tarjoajia säilyttämään terroristinen sisältö, joka on poistettu tai johon pääsy on estetty poistamismääräyksen tai 3 tai 5 artiklan mukaisten erityistoimenpiteiden seurauksena, sekä sisältöön liittyvä data, joka on poistettu terroristisen sisällön poistamisen vuoksi ja jota tarvitaan:

a) terroristisen sisällön ja siihen liittyvän datan poistamisesta tai siihen pääsyn estämisestä tehtyjä päätöksiä koskevissa 10 artiklan mukaisissa hallinnollisissa tai oikeudellisissa muutoksenhakumenettelyissä tai päätöksiä koskevien valitusten käsittelyssä; tai

b) terrorismirikosten ehkäisemisessä, havaitsemisessa, tutkinnassa ja niihin liittyvien syytetöiden toteuttamisessa.

Artiklan 2 kohdan mukaan edellä 1 kohdassa tarkoitettu terroristinen sisältö ja siihen liittyvä data on säilytettävä kuuden kuukauden ajan poistamisesta tai pääsyn estämisestä. Toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen pyynnöstä terroristinen sisältö on säilytettävä määrätyn lisäajan ainoastaan, jos ja niin kauan kuin se on tarpeen 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja meneillään olevia hallinnollisia ja oikeudellisia muutoksenhakumenettelyjä varten. Artiklan 3 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajien on varmistettava, että 1 kohdan mukaisesti säilytet-

Luonnos 11.4.2022

tyyn terroristiseen sisältöön ja siihen liittyvään dataan sovelletaan asianmukaisia teknisiä ja organisatorisia suojatoimia. Kyseisillä teknisillä ja organisatorisilla suojatoimilla on varmistettava, että säilytettyyn terroristiseen sisältöön ja siihen liittyvään dataan on pääsy ainoastaan 1 kohdassa tarkoitetuissa tarkoituksissa ja sitä voidaan käsitellä ainoastaan näissä tarkoituksissa, sekä turvattava asiaan liittyvien henkilötietojen korkeatasoinen suoja. Säilytyspalvelun tarjoajien on tarvittaessa tarkistettava ja päivitettävä kyseisiä suojatoimia.

Asetuksen III jaksossa säädetään suojatoimista ja vastuuvollisuuksista. Artiklassa 7 säädetään säilytyspalvelun tarjoajien avoimuusvelvoitteista. Sen 1 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajien on esitettävä selvästi ehdoissaan ja edellytyksissään toimintapolitiikkansa terroristisen sisällön levittämiseen puuttumiseksi, mukaan lukien tarvittaessa mielekäs selvitys erityistoimenpiteiden ja tapauksen mukaan myös automaattisten välineiden käytöstä. Artiklan 2 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajan, joka on toteuttanut toimia terroristisen sisällön levittämiseen puuttumiseksi tai jota on vaadittu toteuttamaan toimia tämän asetuksen nojalla tietynä kalenterivuonna, on asetettava julkisesti saataville avoimuusselostus kyseisenä vuonna toteutetuista kyseisistä toimista. Niiden on julkaistava selostus ennen seuraavan vuoden 1 päivää maaliskuuta. Artiklan 3 kohta sisältää vähimmäisedellytykset avoimuusselostukselle ja sen mukaan avoimuusselostuksissa on oltava vähintään seuraavat tiedot:

- a) tiedot säilytyspalvelun tarjoajan toimenpiteistä terroristisen sisällön tunnistamiseksi ja poistamiseksi tai pääsyyn siihen estämiseksi;
- b) tiedot säilytyspalvelun tarjoajan toimenpiteistä sellaisen aineiston uudelleen verkossa esittämiseen puuttumiseksi, joka on jo poistettu tai johon pääsy on jo estetty siksi, että sitä pidettiin terroristisena sisältönä, erityisesti jos on käytetty automaattisia välineitä;
- c) niiden terrorististen sisältöjen lukumäärä, jotka on poistettu tai joihin pääsy on estetty joko poistamismääräysten tai erityistoimenpiteiden seurauksena, ja niiden määräysten lukumäärä, joissa tarkoitettua sisältöä ei ole poistettu tai pääsyä niihin estetty 3 artiklan 7 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 3 artiklan 8 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti, sekä kieltäytymisen syyt;
- d) säilytyspalvelun tarjoajan 10 artiklan mukaisesti käsittelemien valitusten lukumäärä ja niiden käsittelyn tulokset;
- e) säilytyspalvelun tarjoajan käynnistämien hallinnollisten tai oikeudellisten muutoksenhakumenettelyjen lukumäärä ja tulokset
- f) niiden tapausten lukumäärä, joissa säilytyspalvelun tarjoajaa vaadittiin palauttamaan sisältö hallinnollisen tai oikeudellisen muutoksenhakumenettelyn tuloksena;
- g) niiden tapausten lukumäärä, joissa säilytyspalvelun tarjoaja palautti sisällön tai pääsyn siihen tutkittuaan sisällöntarjoajan valituksen.

Artiklassa 8 säädetään toimivaltaisten viranomaisten avoimuusselosteista. Sen mukaan toimivaltaisten viranomaisten on julkaistava vuotuiset avoimuusselostukset asetuksen nojalla toteuttamistaan toimista. Selostuksissa on oltava kyseessä olevalta vuodelta vähintään seuraavat tiedot: a) edellä 3 artiklan nojalla annettujen poistamismääräysten lukumäärä, 4 artiklan 1 kohdan mukaiset poistamismääräykset eriteltyinä, ja 4 artiklan mukaisesti arvioitujen poistamismääräysten lukumäärä ja tiedot asianomaisten säilytyspalvelun tarjoajien kyseisten poistamismääräysten täytäntöönpanosta, mukaan luettuina niiden tapausten lukumäärä, joissa terroristinen

Luonnos 11.4.2022

sisältö poistettiin tai siihen pääsystä estettiin, ja niiden tapausten lukumäärä, joissa terroristista sisältöä ei poistettu tai siihen pääsyä ei estetty;

b) edellä 5 artiklan 6 tai 7 kohdan mukaisesti tehtyjen päätösten lukumäärä ja tiedot asianomaisten säilytyspalvelun tarjoajien kyseisten poistamismääräysten täytäntöönpanosta, mukaan luettuina kuvaus erityistoimenpiteistä;

c) niiden tapausten lukumäärä, joissa poistamismääräyksiin ja 5 artiklan 4 ja 6 kohdan mukaisesti tehtyihin päätöksiin haettiin muutosta hallinnollisissa tai oikeudellisissa muutoksenhakumenettelyissä, ja tiedot kyseisten menettelyjen tuloksista;

d) niiden päätösten lukumäärä, jossa määrätään seuraamuksia 18 artiklan nojalla, mukaan luettuina kuvaus määrätyn seuraamuksen tyypistä.

Edellä 1 kohdassa tarkoitettavat vuosittaiset avoimuusselostukset eivät saa sisältää tietoja, jotka voivat vaarantaa meneillään olevat terrorismirikosten estämis-, havaitsemis- tai tutkintatoimet tai niihin liittyvät syytetoimet taikka kansallisen turvallisuuden.

Asetuksen 9 artikla koskee oikeussuojakeinoja. Sen mukaisesti säilytyspalvelun tarjoajilla, jotka ovat saaneet 3 artiklan 1 kohdan nojalla annetun poistamismääräyksen tai 4 artiklan 4 tai 5 artiklan 4, 6 tai 7 kohdan nojalla annetun päätöksen, on oltava oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin. Kyseiseen oikeuteen on kuuluttava oikeus riitauttaa tällainen poistamismääräys poistamismääräyksen antaneen toimivaltaisen viranomaisen jäsenvaltion tuomioistuimissa ja oikeus riitauttaa 4 artiklan 4 kohdan tai 5 artiklan 4, 6 tai 7 kohdan nojalla annettu päätös päätöksen tehneen toimivaltaisen viranomaisen jäsenvaltion tuomioistuimissa.

Artiklan 2 kohdan mukaan sisällöntarjoajilla, joiden sisältö on poistettu tai siihen pääsy on estetty poistamismääräyksen seurauksena, on oltava oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin. Kyseiseen oikeuteen on kuuluttava oikeus riitauttaa 3 artiklan 1 kohdan nojalla annettu poistamismääräys poistamismääräyksen antaneen toimivaltaisen viranomaisen jäsenvaltion tuomioistuimissa ja oikeus riitauttaa 4 artiklan 4 kohdan nojalla annettu päätös päätöksen tehneen toimivaltaisen viranomaisen jäsenvaltion tuomioistuimissa.

Artiklan 3 kohta velvoittaa jäsenvaltioiden ottamaan käyttöön tehokkaita menettelyjä tässä artiklassa tarkoitettujen oikeuksien käyttöä varten.

Artikla 10 koskee valitusmekanismeja. Sen 1 kohdan mukaan kunkin säilytyspalvelun tarjoajien on otettava käyttöön tehokas ja saatavilla oleva mekanismi, jonka avulla sisällöntarjoajat, joiden sisältö on poistettu tai siihen pääsy on estetty 5 artiklan mukaisten erityistoimenpiteiden seurauksena, voivat tehdä poistamista tai pääsystä estämistä koskevan valituksen, jossa ne vaativat sisällön tai siihen pääsystä palauttamista.

Artiklan 2 kohdan mukaisesti kunkin säilytyspalvelun tarjoajan on käsiteltävä kaikki 1 kohdassa tarkoitettujen mekanismin välityksellä vastaanottamansa valitukset joutuisasti ja palautettava sisältö tai pääsy siihen ilman aiheetonta viivytystä, jos sen poistaminen tai siihen pääsystä estäminen ei ole ollut perusteltua. Säilytyspalvelun tarjoajan on ilmoitettava valituksen tekijälle valituksen tuloksesta kahden viikon kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Artikla velvoittaa ilmoittamaan valituksen hylkäämisen syyt valittajalle.

Sisällön tai siihen pääsystä palauttaminen ei estä käynnistämästä hallinnollisia tai oikeudellisia muutoksenhakumenettelyjä säilytyspalvelun tarjoajan tai toimivaltaisen viranomaisen päätöstä vastaan.

Luonnos 11.4.2022

Artikla 11 sääntelee sisällöntarjoajille annettavia tietoja. Sen 1 kohdan mukaan, kun säilytyspalvelun tarjoajat poistavat terroristista sisältöä tai estävät pääsyn siihen, niiden on annettava sisällöntarjoajalle tiedot tällaisesta poistamisesta tai pääsyn estämisestä. Artiklan 2 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajan on sisällöntarjoajan pyynnöstä joko annettava tälle tiedot poistamisen tai pääsyn estämisen syistä ja tämän oikeudesta riitauttaa poistamismääräys tai toimitettava tälle poistamismääräyksen jäljennös.

Artiklan 3 kohdan mukaisesti 1 ja 2 kohdan mukaista velvoitetta ei sovelleta, jos toimivaltainen poistamismääräyksen antanut viranomainen päättää, että on tarpeellista ja oikeasuhteista, että syyt jätetään paljastamatta yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä – esimerkiksi terrorismirikosten ehkäisemisen, tutkinnan, havaitsemisen ja niihin liittyvien syytetoimien toteuttamisen vuoksi – niin pitkään kuin on tarpeen, mutta enintään kuusi viikkoa päätöksen tekemisestä. Tällaisessa tapauksessa säilytyspalvelun tarjoaja ei saa paljastaa mitään tietoa terroristisen sisällön poistamisesta tai siihen pääsyn estämisestä.

Jos perustellut syyt ovat edelleen olemassa, kyseinen toimivaltainen viranomainen voi jatkaa tätä ajanjaksoa vielä kuudella viikolla, jos tällainen syiden paljastamatta jättäminen on edelleen perusteltua.

Asetuksen jaksossa IV säädetään toimivaltaisista viranomaisista ja yhteistyöstä. Artikla 12 koskee toimivaltaisten viranomaisten nimeämistä. Sen 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi viranomainen, jonka toimivaltaan kuuluu: a) poistamismääräysten antaminen 3 artiklan nojalla; b) poistamismääräysten arviointi 4 artiklan nojalla; c) erityistöimenpiteiden toteuttamisen valvonta 5 artiklan nojalla; d) seuraamusten määrääminen 18 artiklan nojalla.

Artiklan 2 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että nimetään tai perustetaan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun toimivaltaisten viranomaisten yhteydessä oleva yhteyspiste käsittelemään kyseisen viranomaisen antamiin poistamismääräyksiin liittyvät selvennyspyynnöt ja palautteet. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yhteyspistettä koskevat tiedot asetetaan julkisesti saataville.

Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on viimeistään 7 päivänä kesäkuuta 2022 ilmoitettava komissiolle 1 kohdassa tarkoitetun yhden tai useamman toimivaltaisen nimi ja siihen mahdollisesti tehtävät muutokset. Komissio julkaisee kyseisen ilmoituksen ja siihen mahdollisesti tehtävät muutokset Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Artiklan 4 kohdan mukaan komissio perustaa viimeistään 7 päivänä kesäkuuta 2022 sähköisen rekisterin, joka sisältää kaikki 1 kohdassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset ja niiden 2 kohdan mukaisesti nimetyt tai perustetut yhteyspisteet. Komissio julkaisee säännöllisesti mahdolliset muutokset niihin.

Artiklassa 13 säädetään toimivaltaisista viranomaisista. Sen 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaisilla viranomaisilla on tarvittavat valtuudet ja riittävät resurssit tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tämän asetuksen mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaiset viranomaiset suorittavat tämän asetuksen mukaiset tehtävänsä objektiivisesti, syrjimättömästi ja perusoikeuksia täysimääräisesti kunnioittaen. Toimivaltaiset viranomaiset eivät saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan 12 artiklan 1 kohdan mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta elimeltä. Ensimmäinen alakohta ei estä kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaista valvontaa.

Luonnos 11.4.2022

Artikla 14 koskee säilytyspalvelun tarjoajien, toimivaltaisten viranomaisten ja Europolin välistä yhteistyötä. Sen 1 kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on vaihdettava tietoja ja tehtävä yhteistyötä keskenään ja tarvittaessa Europolin kanssa poistamismääräysten osalta, erityisesti jotta voidaan välttää toimien päällekkäisyydet, parantaa koordinoitua ja välttää eri jäsenvaltioiden tutkintatoimiin puuttuminen.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on vaihdettava tietoja, koordinoitava toimia ja tehtävä yhteistyötä 12 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten kanssa 5 artiklan nojalla toteutettujen erityistoimenpiteiden ja 18 artiklan nojalla määrättyjen seuraamusten osalta. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 12 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitettulla toimivaltaisella viranomaisella on hallussaan kaikki asiaankuuluvat tiedot. Artiklan 3 kohdan mukaan edellä olevan 1 kohdan soveltamiseksi jäsenvaltioiden annettava käyttöön asianmukaiset ja suojatut viestintäkanavat tai -mekanismit, joilla varmistetaan asiaankuuluvien tietojen oikea-aikainen vaihtaminen. Artiklan 4 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot ja säilytyspalvelun tarjoajat voivat tämän asetuksen panemiseksi tehokkaasti täytäntöön ja toimien päällekkäisyyksien välttämiseksi halutessaan hyödyntää seuraavissa toimitissa erityisiä, myös Europolin käyttöön ottamia välineitä, helpottaakseen erityisesti: a) 3 artiklassa tarkoitettujen poistamismääräysten käsittelyä ja siihen liittyvää palautetta; ja b) 5 artiklassa tarkoitettujen erityistoimenpiteiden määrittämiseen ja toteuttamiseen liittyvää yhteistyötä.

Artiklan 5 kohdassa säädetään, että jos säilytyspalvelun tarjoaja saa tietoa terroristisesta sisällöstä, johon liittyy välitön henkeen kohdistuva uhka, sen on viipymättä ilmoitettava tiedoista asianomaisissa jäsenvaltioissa rikosten tutkinnassa ja syytetoimissa toimivaltaisille viranomaisille. Jos tai asianomaisia jäsenvaltioita ei pystytä määrittämään, säilytyspalvelun tarjoajan on ilmoitettava tiedoista 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulle yhteyspisteelle, eli poistamismääräyksistä toimivaltaiselle viranomaiselle siinä jäsenvaltiossa, jossa sillä on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, ja myös toimitettava tiedot terroristisesta sisällöstä Europolille asianmukaisia jatkotoimia varten.

Artiklan 6 kohdassa toimivaltaisia viranomaisia kannustetaan toimittamaan poistamismääräysten jäljennökset Europolille, jotta tämä voi laatia vuosikertomuksen, johon sisältyy analyysi säilytyspalvelun tarjoajille tämän asetuksen mukaisesti annettujen poistamismääräysten tai pääsyn estämistä koskevien määräysten kohteena olevan terroristisen sisällön tyypeistä.

Artikla 15 artikla koskee säilytyspalvelun tarjoajien yhteyspisteitä. Sen 1 kohdan mukaan kunkin säilytyspalvelun tarjoajan on nimettävä tai perustettava yhteyspiste, joka ottaa vastaan poistamismääräykset sähköisesti ja varmistaa niiden ripeän käsittelyn 3 ja 4 artiklan mukaisesti. Säilytyspalvelun tarjoajien on varmistettava, että tiedot yhteyspisteestä asetetaan julkisesti saataville. Artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdassa tarkoitetuissa tiedoissa on ilmoitettava ne unionin toimielinten viralliset kielet, sellaisena kuin niihin viitataan asetuksessa N:o 1/58 (15), joilla yhteyspisteeseen voidaan olla yhteydessä ja joilla 3 artiklassa tarkoitettuihin poistamismääräyksiin liittyvä tietojenvaihto tapahtuu. Kyseisiin kieliin on kuuluttava vähintään yksi sen jäsenvaltion virallisista kielistä, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut.

Asetuksen V jakso koskee täytäntöönpanoa ja täytäntöönpanon valvontaa. Artiklassa 16 säädetään lainkäyttövallasta. Sen 1 kohdan mukaan jäsenvaltiolla, jossa säilytyspalvelun tarjoajan päätoimipaikka sijaitsee, on lainkäyttövalta 5, 18 ja 21 artiklaa sovellettaessa. Säilytyspalvelun tarjoajan, jonka päätoimipaikka ei sijaitse unionissa, katsotaan kuuluvan sen jäsenvaltion lainkäyttövallan alaisuuteen, jossa laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut. Artiklan 2 kohdan mukaan, jos säilytyspalvelun tarjoaja, jonka päätoimipaikka ei sijaitse unionissa, ei

Luonnos 11.4.2022

nimeä itselleen laillista edustajaa, lainkäyttövalta on kaikilla jäsenvaltioilla. Artiklan 3 kohdan mukaan, kun jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen päättää käyttää lainkäyttövaltaansa 2 kohdan nojalla, sen on ilmoitettava asiasta kaikkien muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille.

Artiklassa 17 säädetään säilytyspalvelun tarjoajan laillisesta edustajasta. Sen mukaan säilytyspalvelun tarjoajan, jonka päätoimipaikka ei sijaitse unionissa, on nimettävä kirjallisesti luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö unionissa toimivaksi lailliseksi edustajakseen, joka on vastuussa toimivaltaisten viranomaisten antamien poistamismääräysten, pyyntöjen ja päätösten vastaanottamisesta, noudattamisesta ja täytäntöönpanosta. Artiklan 2 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajan on annettava lailliselle edustajalleen ne valtuudet ja resurssit, jotka tämä tarvitsee noudattaakseen kyseisiä poistamispäätöksiä ja määräyksiä ja tehdäkseen yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Laillisen edustajan asuin- tai sijoittautumispaikan on oltava jossakin niistä jäsenvaltioista, jossa säilytyspalvelun tarjoaja tarjoaa palvelujaan.

Artiklan mukaan laillinen edustaja voidaan asettaa vastuuseen tämän asetuksen rikkomisista, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta mahdollisiin vahingonkorvausvaatimuksiin ja oikeustoimiin säilytyspalvelun tarjoajaa vastaan. Artiklan 4 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajan on ilmoitettava nimeämisestä 12 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle siinä jäsenvaltiossa, jossa sen laillisen edustajan asuin- tai sijoittautumispaikka on. Artikla velvoittaa säilytyspalvelun tarjoajan asettamaan laillista edustajaa koskevat tiedot julkisesti saataville.

Asetuksen jakso VI sisältää loppusäännökset. Artiklassa 18 säädetään seuraamuksista. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä säilytyspalvelun tarjoajien tämän asetuksen säännösten rikkomisiin sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi. Tällaiset seuraamukset on rajattava koskemaan ainoastaan 3 artiklan 3 ja 6 kohdan, 4 artiklan 2 ja 7 kohdan, 5 artiklan 1, 2, 3, 5 ja 6 kohdan, 6, 7, 10 ja 11 artiklan, 14 artiklan 5 kohdan, 15 artiklan 1 kohdan ja 17 artiklan rikkomisia.

Artiklan mukaan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on viimeistään 7 päivänä kesäkuuta 2022 ilmoitettava komissiolle kyseiset säännöt ja toimenpiteet, ja niiden on ilmoitettava sille viipymättä kaikista kyseisiä sääntöjä ja toimenpiteitä koskevista myöhemmistä muutoksista.

Artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun toimivaltaiset viranomaiset päättävät seuraamuksen määräämisestä ja määrittävät seuraamuksen tyyppiä ja tasoa, ne ottavat huomioon kaikki olennaiset olosuhteet, mukaan lukien: a) rikkomisen luonne, vakavuus ja kesto; b) se, oliko rikkominen tahallista tai tuottamuksellista; c) säilytyspalvelun tarjoajan aiemmat rikkomiset; d) säilytyspalvelun tarjoajan talouden vakaus; e) säilytyspalvelun tarjoajan toimivaltaisten viranomaisten kanssa tekemän yhteistyön taso; f) säilytyspalvelun tarjoajan luonne ja koko, erityisesti se, onko tämä mikroyritys, tai pieni tai keskisuuri yritys; g) säilytyspalvelun tarjoajan rikkomiseen liittyvän syyllisyyden aste, ottaen huomioon säilytyspalvelun tarjoajan toteuttamat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet tämän asetuksen noudattamiseksi.

Artiklan 3 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava, että 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti veloitteiden systemaattisesta ja jatkuvasta noudattamatta jättämisestä määrätään taloudellisia seuraamuksia, joiden määrä on enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta.

Luonnos 11.4.2022

Asetuksen 19 artikla koskee teknisiä vaatimuksia ja liitteitä koskevia muutoksia. Asetuksella siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 20 artiklan mukaisesti asetuksen täydentämiseksi tarvittavilla teknisillä vaatimuksilla, jotka koskevat sähköisiä keinoja, joita toimivaltaisten viranomaisten on käytettävä poistamismääräysten toimittamisessa. Lisäksi siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 20 artiklan mukaisesti liitteiden muuttamiseksi, jotta voidaan vastata tehokkaasti mahdolliseen tarpeeseen parantaa poistamismääräysten mallipohjien sisältöä ja toimittaa poistamismääräysten täytäntöönpanon mahdollisuuksien mukaan koskevia tietoja.

Asetuksen 20 artikla koskee komissiolle siirretyn säädösvallan käyttämistä.

Asetuksen 21 artikla koskee seurantaan. Sen mukaan jäsenvaltioiden on kerättävä toimivaltaisilta viranomaisilta ja lainkäyttövaltaansa kuuluvilta säilytyspalvelun tarjoajilta tiedot näiden tämän asetuksen mukaisesti edeltävänä kalenterivuonna toteuttamista toimista ja lähetettävä ne komissiolle viimeistään kunkin vuoden 31 päivänä maaliskuuta. Näihin tietoihin on kuuluttava:

- a) annettujen poistamismääräysten lukumäärä ja sellaisten terrorististen sisältöjen lukumäärä, jotka on poistettu tai joihin pääsy on estetty, sekä aika, jonka kuluessa poistaminen tai pääsyn estämisen on toteutettu;
- b) 5 artiklan nojalla toteutetut erityistoimenpiteet sekä sellaisten terrorististen sisältöjen lukumäärä, jotka on poistettu tai joihin pääsy on estetty, ja aika, jonka kuluessa poistaminen tai pääsyn estämisen on toteutettu;
- c) toimivaltaisten viranomaisten esittämien sellaisten pyyntöjen lukumäärä, jotka koskevat pääsyä säilytyspalvelun tarjoajien 6 artiklan mukaisesti säilyttämään sisältöön;
- d) 10 artiklan nojalla käynnistettyjen valitusmenettelyjen lukumäärä ja säilytyspalvelun tarjoajien valitusten johdosta toteutetut toimet;
- e) käynnistettyjen hallinnollisten tai oikeudellisten muutoksenhakumenettelyjen lukumäärä ja toimivaltaisen viranomaisen kansallisen lainsäädäntönsä nojalla tekemät päätökset.

Artiklan 2 kohdan mukaan komissio laatii viimeistään 7 päivänä kesäkuuta 2023 yksityiskohtaisen ohjelman asetuksen tuotosten, tulosten ja vaikutusten seurantaan varten.

Asetuksen 22 artikla koskee komission täytäntöönpanokertomusta ja sen mukaan komissio antaa 7.6.2023 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen asetuksen soveltamisesta. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kertomuksen laatimista varten tarvittavat tiedot.

Asetuksen 23 artikla säätelee arviointia. Sen mukaan komissio tekee 7.6.2024 arvioinnin asetuksesta ja toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle sen soveltamista koskevan kertomuksen, johon on tarvittaessa liitettävä säädösehdotuksia. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kertomuksen laatimista varten tarvittavat tiedot.

Artiklan mukaan komissio arvioi myös tarvetta ja mahdollisuuksia perustaa verkossa olevaa terroristista sisältöä käsittelevä unionin foorumi, jolla helpotetaan tämän asetuksen mukaista viestintää ja yhteistyötä.

Asetuksen 24 artikla koskee voimaantuloa ja soveltamista, sen mukaan asetusta sovelletaan 7.6.2022 lähtien.

Luonnos 11.4.2022

3 Nykytila ja sen arviointi

Laittoman sisällön saatavuus ja sen levittäminen internetissä ovat vakava turvallisuushuoli. Terroristista verkkosisältöä ovat tekstit, kuvat ja ääni- tai videoleikkeet, joilla esimerkiksi yllytetään terroritekoihin, annetaan ohjeita rikolliseen toimintaan tai kehoitetaan liittymään terroristiryhmiin. Terroristinen verkkosisältö voi johtaa terroristisen propagandan leviämiseen, edistää väkivaltaista radikalisoitumista ja terrori-iskujen tekemistä. EU:n terrorismintorjunnan tilannekuva (European Union Terrorism Situation and Trend report 2021, TESAT) raportin mukaan ([tesat_2021_0.pdf \(europa.eu\)](#)) jihadistiseen terrorismiin värvääminen tapahtuu verkossa tapahtuvan verkostoitumisen kautta, erityisesti salattujen viestipalvelujen kautta. Useilla yksin toimineilla terrorismirikoksista epäillyillä on vuonna 2020 ollut yhteyksiä terroristijärjestöjen seuraajiin EU:n ulkopuolella. COVID-19 pandemian aikana matkustamiseen ja fyysisiin tapaamiseen kohdistuneet rajoitukset ovat johtaneet verkossa olevan terroristisen ja ekstremistisen materiaalin kulutuksen kasvuun. Verkkoympäristöä käytetään myös rahoituksen keräämiseen terroristiseen toimintaan.

Neuvosto on hyväksynyt vuonna 2005 [EU:n terrorismin vastaisen strategian](#), jonka tarkoituksena on torjua terrorismia globaalisti ja tehdä Euroopasta turvallisempi EU:n terrorismin vastainen strategia [EUR-Lex - I33275 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#). Komission terrorisminvastainen ohjelma on osa EU:n turvallisuusunionistrategiaa vuosiksi 2020-2025. Ohjelma perustuu aiemmin hyväksytyihin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on estää terroristeja hankkimasta iskuissa tarvittavia välineitä ja vahvistaa yhteiskunnan kykyä selviytyä terrorismin uhasta. Komissio on asettanut terrorisminvastaisen ohjelman tavoitteiksi heikkouksien tunnistamisen, iskujen ennaltaehkäisemisen puuttumalla radikalisoitumiseen, kaupunkien suojelemisen sisäänrakennettua turvallisuutta kehittämällä sekä vaikuttavamman reagoinnin iskuihin tehostamalla operatiivista tukea. Ohjelma perustuu neljään pilariin, joiden kautta toimia pyritään edistämään niin ennakoinnin, ennaltaehkäisyn, suojeleminen kuin vastatoimien rintamalla. Ohjelmassa on huomioitu toimet terroristisen verkkosisällön poistamiseksi. Ohjelmassa todetaan, että iskujen ennaltaehkäisyn kannalta on tärkeää estää terroristeja levittämästä väkivaltaan kannustavaa propagandaa tai iskuihin liittyvää kuva- tai videomateriaalia. Yksi osa tätä on terroristisen verkkosisällön torjumista koskevan asetuksen toimeenpano sekä ehdotus EU:n digipalvelusäädöksestä, joka vahvistaa digitaalisten palvelunjärjestäjien vastuuta toteuttaa palveluiden käyttäjille riittävät mahdollisuudet ilmoittaa laittomasta sisällöstä.

3.1 Lainsäädäntö

Terrorismille ei ole olemassa yhtä kansainvälisesti sovittua yhteistä määritelmää. Terrorismiin liittyy yleensä väkivaltaa tai sen uhkaa tavoitteiden saavuttamiseksi ja levottomuuden tai pelon aiheuttamiseksi. Ilmiönä terrorismi määritellään toimintana, joka sisältää kansallisen lain tai kansainvälisen oikeuden vastaisia tekoja, väkivaltaa tai sillä uhkaamista ja levottomuuden tai pelon aiheuttamisen tavoittelua. Rikoslain (39/1889) 34 a luvussa määritellään terroristisessa tarkoituksessa tehtävät rikokset. Rikoslain määritelmällä on täytäntöön pantu terrorismirikosdirektiivin säännökset.

Terroristisen verkkosisällön poistamista koskeva sääntely on uutta, mutta asetuksella on liittynyt Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2000/31/EY, tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista, (jäljempänä *direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä*) jonka tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa varmistamalla tietoyhteiskunnan palvelujen vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä. Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä sääntelee tiettyjä tietoyhteiskunnan palveluihin sovellettavia kansallisia säännöksiä, jotka koskevat sisämarkkinoita, pal-

Luonnos 11.4.2022

velun tarjoajien sijoittautumista, kaupallista viestintää, sähköisessä muodossa tehtäviä sopimuksia, välittäjien vastuuta, käytännesääntöjä, tuomioistuinten ulkopuolella tapahtuvaa riitojen ratkaisemista, oikeussuojakeinoja ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä.

Sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin 14 artiklan mukaisesti tietoyhteiskunnan verkkotalustoilla on vastuuvapaus laittomasta sisällöstä tietyin edellytyksin, eli tilanteissa, jossa ne ennakoin toimenpitein, kuten esimerkiksi automaattisilla sisältöjen tunnistustekniikoilla pyrkivät havaitsemaan ja poistamaan alustoille tallennetun laittoman sisällön sekä varmistamaan, ettei jo poistettua sisältöä ladata alustalle uudestaan. Asetuksella ei vaikuteta tähän vastuuvapautteen ja asiaan on viittaus asetuksen 1 artiklan 5 kohdassa.

Laissa sähköisen viestinnän palveluista (917/2014) säädetään sähköisen viestinnän palvelujen tarjonnasta ja käytöstä. Lain tavoitteena on varmistaa, että viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja on kohtuullisin ehdoin jokaisen saatavilla koko maassa ja lisäksi turvata radiotaajuuksien tehokas ja häiriötön käyttö sekä edistää kilpailua ja varmistaa, että viestintäverkot ja -palvelut ovat teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia. Lain tavoitteena on myös turvata sähköisen viestinnän luottamuksellisuuden ja yksityisyyden suojan toteutuminen. Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjontaa koskevat säännökset ovat lain 22 luvussa.

Komissio on antanut 15.12.2020 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (KOM(2020) 825 lopullinen). Valtioneuvosto on antanut ehdotuksesta U-kirjelmän 4.2.2021 (U2/2021 vp) ja 12.10.2021 U-jatkokirjelmän (UJ 14/2021 vp). Ehdotus pohjautuu komission digitaalisten sisämarkkinoiden strategian toimeenpanoon sekä politiikkatavoitteisiin, jotka komissio esitti helmikuussa 2020 antamassaan tiedonannossa ”Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa”.

Digitaalisia palveluja koskevan säädöksen tavoitteena on edistää digitaalisten sisämarkkinoiden toimintaa ja erityisesti niin sanottujen välittäjäpalveluiden tarjontaa. Sen tavoitteena on laatia yleiset säännöt turvalliselle, ennakoitavalle ja luotettavalle verkkoympäristölle, jossa myös käyttäjien EU:n perusoikeuskirjan sisältämiä perusoikeuksia suojellaan tehokkaasti. Tavoitteena on lisäksi syventää nykyisen sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin välittäjäpalveluiden sääntelyä siirtämällä voimassaolevat direktiivin vastuuvapaussäännökset ehdotettuun asetukseen sekä lisäämällä asetukseen näiden palveluntarjoajien huolellisuusvelvollisuuksia. Nämä huolellisuusvelvollisuudet ovat uusia ja niiden tavoitteena on edistää käyttäjien ja kuluttajien turvallisuutta verkossa. Säädöstä koskevat trilogineuvottelut Euroopan parlamentin kanssa ovat vireillä.

3.2 Terrorismin torjunta

Suomessa terrorismintorjunnan päävastuu on poliisilla. Kansallinen terrorismin torjunnan strategia ([Kansallinen terrorismintorjunnan strategia 2018–2021 \(valtioneuvosto.fi\)](#)) ohjaa torjuntatoimia, strategian uusiminen on vireillä. Terrorismintorjunnan painopiste on ennaltaehkäisevissä toiminna ja niiden onnistuminen riippuu laajasta ja kiinteästä yhteistyöstä eri toimijoiden välillä. Viranomaisyhteistyön lisäksi tarvitaan kolmannen sektorin osallistumista.

Suojelupoliisi vastaa terrorismin torjunnan tilannekuvan ajantasaisuudesta ja raportoi tilanteesta valtion johdolle ja viranomaisille. Suojelupoliisi antoi uusimman terrorismin uhka-arvion maaliskuussa 2021. Terroriuhka on Suomessa neliportaisen asteikon tasolla 2 eli kohonnut. Uhkatasot ovat matala, kohonnut, korkea ja erittäin korkea. Keskusrikospoliisin terrorismintorjuntaan kytkeytyvät tehtävät painottuvat terrorismirikoksen aikaiseen ja sen jälkeiseen toimintaan

Luonnos 11.4.2022

sekä terrorismin rahoittamisen estämiseen ja selvittämiseen liittyviin rahanpesun selvittelykeskuksen tehtäviin.

Uhkataso on säilynyt ennallaan viime vuoteen verrattuna, mutta äärioikeiston tilannekuva on aiempaa huolestuttavampi. Suurimman terrori-iskun uhkan aiheuttavat äärioikeistolaista tai radikaali-islamistista ideologiaa kannattavat yksittäiset toimijat tai pienryhmät. Suomessa on merkittävää terrorismin tukitoimintaa. Terrorismin torjunnan kohdehenkilöiden lukumäärä on noin 390.

Suomi osallistuu aktiivisesti sekä EU:ssa että kansainvälisillä foorumeilla tapahtuvaan yhteistyöhön terrorismintorjunnassa, mukaan lukien joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen ja CBRNE-uhkien torjunta. Suomen kannalta keskeisiä kansainvälisiä toimijoita terrorismintorjunnassa ovat EU, YK, Euroopan neuvosto (EN), Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etj ja Nato sekä terrorismin rahoittamisen torjunnan osalta lisäksi OECD ja FATF.

3.3 Säilytyspalvelun tarjoajien vapaaehtoiset toimet terroristisen sisällön torjumiseksi

Euroopan alueelle on sijoittunut noin 10 000 säilytyspalveluntarjoajaa ja noin 20 000 säilytyspalveluntarjoajaa, jotka ovat sijoittautuneet sekä Eurooppaan että Yhdysvaltoihin ja Kanadaan. Yli 90 % säilytyspalveluntarjoajista on pieniä tai keskisuuria yrityksiä, eli yhteensä noin 9 700 yritystä, joista yli 45 % ovat mikro-yrityksiä ja 40 % keskikokoisia yrityksiä. Asetusehdotukseen sisältyvän vaikutustentarvion mukaan Europol on raportoinut, että yli 150 yrityksen palvelimilla on ollut terroristista verkkosisältöä, näistä suurin osa on ollut Euroopan ulkopuolelle sijoittuneita yrityksiä, jotka tarjoavat palvelujaan EU:n sisämarkkinoilla.

Vuodesta 2015 alkaen tehtyjen terrori-iskujen vuoksi EU on toteuttanut erilaisia toimenpiteitä terrorismin pysäyttämiseksi. Vaikka ensisijainen vastuu rikollisuuden torjunnasta ja turvallisuuden varmistamisesta on jäsenmailla, viime vuosien terrori-iskut ovat osoittaneet, että turvallisuudesta on huolehdittava myös yhteisesti. EU:n tavoitteena on edistää kansalaistensa suojelua toimimalla jäsenmaiden pääasiallisena yhteistyö- ja koordinoitifoorumina. Säilytyspalvelun tarjoajat ovat viranomaisten pyynnöstä ottaneet käyttöön tiettyjä toimenpiteitä torjuakseen terroristista sisältöä palveluissaan vapaaehtoisuuteen perustuen. Komission vuonna 2015 perustama EU:n internetfoorumi on edistänyt jäsenvaltioiden ja säilytyspalvelun tarjoajien välistä vapaaehtoisuuteen perustuvaa yhteistyötä terroristisen sisällön poistamiseksi ja tukenut kansalaisyhteiskunnan toimijoita kehittämään terroristiselle verkkosisällölle vaihtoehtoisia narratiiveja.

Vapaaehtoinen järjestely on johtanut yli 50 000 päätökseen poistaa sisältöä yli 80 palveluntarjoajalta yli 10 kielellä. Euroopan poliisiviraston (jäljempänä *Europol*) EU Internet Referral Unit (jäljempänä *EU IRU*) yksikön laitonta sisältöä koskevat lähetteet ovat johtaneet 86 %:ssa tapauksista sisällön poistamiseen. EU IRU tekee tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa. Erityisesti suuret säilytyspalveluntarjoajat poistavat terroristista tai muuta laitonta tai niiden sääntöjen vastaista sisältöä oma-aloitteisesti ja niiden osalta lähetteisiin perustuva poistaminen muodostaa murto-osan poistetusta sisällöstä. Esimerkiksi Twitter on jäädyttänyt yli 1.2 miljoonaa tiliä elokuun 2015 ja joulukuun 2017 välillä liittyen terroristiseen sisältöön ja Facebook on tehnyt toimenpiteitä 1.9 miljoonan Daesh ja al-Qaida liitännäisen sisällön osalta vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä.

Komission mukaan vapaaehtoisuuteen perustuvat toimenpiteet eivät ole kuitenkaan osoittautuneet riittäviksi, koska kaikki palveluntarjoajat eivät ole osallistuneet EU:n internetfoorumin toimintaan, eivätkä toimien laajuus ja tahti ole olleet riittäviä. Komission mukaan yhteistyötä internetfoorumin puitteissa olisi kuitenkin jatkettava tulevaisuudessakin, eikä asetuksen sääntelyn

Luonnos 11.4.2022

antamisen tarkoituksena ole luopua vapaaehtoisista toimenpiteistä laittoman verkkosisällön poistamiseksi.

3.4 PERCI-järjestelmä

Europol suunnittelee PERCI-järjestelmää, jonka tarkoituksena on yhdistää jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset ja säilytyspalveluntarjoajat asetuksessa tarkoitettujen poistamismääräysten lähettämiseksi ja vastaanottamiseksi. Säilytyspalveluntarjoaja vastaanottaisi poistamismääräyksen sähköpostin tai rajapinnan kautta. PERCI:n tarkoituksena on välttää päällekkäisten poistamismääräysten tekeminen ja jäsenvaltioiden tulisi pystyä tarkistamaan, että toisessa jäsenvaltiossa ei ole vireillä tutkintaa, jonka kanssa poistamismääräys olisi ristiriidassa. PERCI:n tarkoituksena on mahdollistaa palaute säilytyspalveluntarjoajilta toimivaltaisille viranomaisille niistä toimista, joihin ne ovat ryhtyneet sisällön poistamiseksi artiklan 3 kohdan 6 nojalla. Tarkoituksena on myös myöhemmin rakentaa PERCI:in toiminnallisuus, joka mahdollistaisi ilmoitusten tekemisen artiklan 14 kohdan 5 nojalla. Tarkoituksena on, että PERCI voisi tukea jäsenvaltioita, kun ne laativat avoimuusraportteja tai tekevät analyyskejä. PERCI:n on tarkoitus olla toiminnassa 7.6.2022, kun asetuksen soveltaminen alkaa. Sen on tarkoitus mahdollistaa sekä asetuksessa tarkoitettujen poistomääräysten, että vapaaehtoisten poistettavaksi ehdotettavaa sisältöä koskevien läheteiden välittämisen. Ensimmäisessä vaiheessa PERCI ei tule sisältämään muita välineitä, kuten esimerkiksi toimintoa välittää säilytyspalveluntarjoajan pyyntö arvioida poistamismääräyksen edellytyksiä artiklan 4 kohdan 4 nojalla, mutta näitä toimintoja suunnitellaan PERCI:n seuraavaan versioon. Useiden jäsenvaltioiden edustajat ovat kertoneet komission asiantuntijakokouksissa aikovansa käyttää PERCI-järjestelmää.

3.5 Nykytilan arviointi

Suomessa ei ole viranomaista, jonka tehtäviin kuuluisi etsiä ja esittää poistettavaksi terroristista verkkosisältöä. Asetuksessa jäsenvaltioiden nimeäminen toimivaltaisten viranomaisten tehtäväksi säädetty poistamismääräysten tekeminen ja toisen viranomaisen poistamismääräysten arviointi olisivat Suomessa uusia tehtäviä. Samoin myöskin asetuksen mukaisten säilytyspalveluntarjoajien erityistoimenpiteiden valvonta ja seuraamusten määrääminen asetuksen velvoitteiden rikkomisten johdosta olisivat uusia viranomaistehtäviä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Asetuksen 12, 13 ja 18 artiklat edellyttävät kansallisten säännösten antamista. Asetuksen 12 artiklassa säädetään toimivaltaisten viranomaisten nimeämisestä. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi viranomainen, jonka toimivaltaan kuuluu: a) poistamismääräysten antaminen 3 artiklan nojalla; b) poistamismääräysten arviointi 4 artiklan nojalla; c) erityistoimenpiteiden toteuttamisen valvonta 5 artiklan nojalla; d) seuraamusten määrääminen 18 artiklan nojalla.

Artiklan 12 kohdan 2 mukaan kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että nimetään tai perustetaan 1 kohdan a alakohdassa, eli poistamismääräysten antamiseen 3 artiklan nojalla tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten yhteydessä oleva yhteyspiste käsittelemään kyseisen viranomaisen antamiin poistamismääräyksiin liittyvät selvennyspyynnöt ja palautteet.

Asetuksen 13 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaisilla viranomaisilla on tarvittavat valtuudet ja riittävät resurssit tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tämän asetuksen mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi. Artiklan 2 kohdan

Luonnos 11.4.2022

mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaiset viranomaiset suorittavat tämän asetuksen mukaiset tehtävänsä objektiivisesti, syrjimättömästi ja perusoikeuksia täysimääräisesti kunnioittaen. Toimivaltaiset viranomaiset eivät saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan 12 artiklan 1 kohdan mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta elimeltä. Artiklassa todetaan, että ensimmäinen alakohta ei estä kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaista valvontaa.

Asetuksen johdantokappaleessa 35 todetaan, että asetuksen soveltamiseksi kunkin jäsenvaltion olisi nimettävä toimivaltainen viranomainen. Tämä vaatimus ei saisi välttämättä edellyttää uuden viranomaisen perustamista, ja tässä asetuksessa säädettyihin tehtäviin olisi voitava nimetä olemassa oleva elin. Johdantokappaleessa 35 todetaan, että asetuksessa olisi edellytettävä poistamismääräysten antamisesta, poistamismääräysten arvioinnista, erityistoimenpiteiden valvomisesta ja seuraamusten määräämisestä vastaavien viranomaisten nimeämistä, samalla kun jäsenvaltioiden olisi voitava itse päättää nimeamiensä toimivaltaisten viranomaisten lukumäärä ja se, ovatko nimettävät toimivaltaiset viranomaiset hallinto-, lainvalvonta- vai oikeusviranomaisia. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset suorittavat tehtävänsä objektiivisesti ja syrjimättömästi eivätkä pyri saamaan tai ota vastaan tällä asetuksella niille annettujen tehtävien hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta elimeltä. Edellä mainitun johdantokappaleen mukaan tämä ei saisi estää kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaista valvontaa.

On huomioitava, että vaikka asetuksessa edellytetään, että toimivaltaiset viranomaiset eivät pyri saamaan tai ota vastaan asetuksella niille annettujen tehtävien hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta elimeltä, asetuksessa ei edellytetä, että jäsenvaltioiden tulisi nimetä toimivaltaiseksi viranomaiseksi nimenomaan esimerkiksi tuomioistuin tai joku muu riippumaton taho, vaan asetuksen johdantokappaleessa 35 tuodaan esiin nimenomaisesti se, että jäsenvaltioiden tulisi voida päättää toimivaltaisten viranomaisten lukumäärä ja se, ovatko nimettävät toimivaltaiset viranomaiset hallinto-, lainvalvonta- vai oikeusviranomaisia. Asetuksen johdantokappaleessa 35 tuodaan esiin myös se, että asetuksessa säädettyihin tehtäviin olisi voitava nimetä olemassa oleva elin.

Esityksessä ehdotetaan, että asetuksen edellyttämistä kansallisista säännöksistä säädettäisiin uudessa laissa toimivaltaisista viranomaisista terroristisen verkkosisällön leviämisen estämiseen liittyen. Viranomaisten nimeämisessä käytettäisiin asetuksen sallimaa liikkumavaraa, sillä asetus jättää avoimeksi sen, mitä viranomaisia jäsenvaltiot voivat nimetä. Esityksessä ehdotetaan, että 12 artiklan mukaisesti poistamismääräysten antamiseksi 3 artiklan nojalla toimivaltaiseksi viranomaiseksi nimetään poliisi. Poliisista nimettäisiin 12 artiklan 2 kohdan mukaisesti yhteyspiste käsittelemään sen tekemiin poistamismääräyksiin liittyvät selvennyspyynnöt ja palautteet ja tieto yhteyspisteestä asetettaisiin julkisesti saataville.

Esityksessä ehdotetaan, että toimivaltaiseksi viranomaiseksi rajat ylittävissä tilanteissa toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemien poistamismääräysten arviointiin 4 artiklan nojalla nimetään poliisi.

Erityistoimenpiteiden toteuttamisen valvontaan 5 artiklan nojalla toimivaltaiseksi viranomaiseksi esitetään nimettäväksi Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Esityksen mukaan seuraamusten määräämisestä toimivaltaiseksi viranomaiseksi nimettäisiin poliisi.

Esityksessä ehdotetaan, että edellä mainittujen viranomaisten riippumattomuudesta asetuksen mukaisten tehtävien suorittamisessa säädettäisiin laissa, jotta täytettäisiin asetuksen 13 artiklan

Luonnos 11.4.2022

mukainen vaatimus siitä, että toimivaltaiset viranomaiset eivät saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan asetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta elimeltä. Viranomaisten riippumattomuutta koskevan sääntelyn taustalla on sananvapauden turvaaminen niin, että verkkosisältöä määrätään poistettavaksi vain niissä tapauksissa, joissa se täyttää asetuksen määritelmän terroristisesta verkkosisällöstä. Asetuksen 13 artiklan vaatimukset siitä, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaiset viranomaiset suorittavat tämän asetuksen mukaiset tehtävänsä objektiivisesti, syrjimättömästi ja perusoikeuksia täysimääräisesti kunnioittaen eivät edellytä muilta osin kansallista täytäntöönpanoa. Kansallisesti viranomaisia velvoittavat hallintolaissa (434/2003) säädetyt hyvän hallinnon perusteet. Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Lisäksi viranomaisia koskevissa erityislaeissa, kuten poliisilain (872/2011) 2 §:ssä säädetään poliisille velvoite kunnioittaa perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä toimivaltuuksia käyttäessään valittava perusteltavissa olevista vaihtoehtoista se, joka parhaiten edistää näiden oikeuksien toteutumista. Poliisilain 6 §:ssä säädetään poliisille velvoite toimia asiallisesti ja puolueettomasti sekä yhdenvertaista kohtelua ja sovinnollisuutta edistään.

Asetuksen mukaan jäsenvaltioiden tulee ilmoittaa komissiolle toimivaltaisten viranomaisten nimeämisestä. Esityksen mukaiset toimivaltaisten viranomaisten nimeämiset ilmoitettaisiin komissiolle, kun ehdotettu laki on saatettu voimaan. Ilmoitus tehtäisiin lain notifiointin yhteydessä.

Asetuksen 18 artiklassa säädetään seuraamuksista. Jäsenvaltioiden tulee säätää seuraamuksista, joita säilytyspalvelun tarjoajille asetetaan, jos he eivät noudata asetuksessa asetettuja velvoitteita. Seuraamusten tulee olla tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Asetuksessa asetetaan seuraamuksille tietyjä vaatimuksia, jotka tulee ottaa huomioon seuraamuksen muotoa ja tasoa määriteltäessä kansallisessa lainsäädännössä. Ainoastaan siltä osin, kun kyse on säilytyspalveluntarjoajan systemaattisesta piittaamattomuudesta noudattaa asetuksen poistomääräyksestä säädettyä, asetus asettaa seuraamuksen osalta vaatimukseksi sen, että seuraamuksen tulee olla taloudellinen ja enintään 4 % säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden maailmanlaajuisesta liikevaihdosta.

Esityksessä ehdotetaan hallinnollisista seuraamuksista säätämistä asetuksen 18 artiklan velvoitteiden täyttämiseksi. Seuraamusten osalta käytettäisiin kansallista liikkumavaraa seuraamusten yksityiskohtien, kuten niiden määrään liittyen, ottaen huomioon seuraamuksille asetetut edellä mainitut asetuksen vaatimukset. Esityksessä ehdotetaan, että toimivaltainen viranomainen seuraamusten osalta olisi poliisi. Laissa säädettäisiin seuraamusten tunnusmerkistöä ja seuraamustyyppistä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Suurin osa vaikutuksista johtuu asetuksen suoraan sovellettavista säännöksistä, eikä tässä esityksessä ehdotettavasta sääntelystä. Asetuksen täytäntöönpano aiheuttaa lisätehtäviä, lisämenoja ja muita viranomaisvaikutuksia poliisihallinnossa ja Traficomissa. Asetuksen täytäntöönpano voi edellyttää tietojärjestelmämuutoksia, henkilöstön koulutusta ja henkilöresurssilisäyksiä.

Luonnos 11.4.2022

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Asetuksen 13 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot varmistavat, että niiden toimivaltaisilla viranomaisilla on tarvittavat valtuudet ja riittävät resurssit asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja asetuksen mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi. Asetuksen tavoitteena on varmistaa digitaalisten sisämarkkinoiden moitteeton toiminta avoimessa ja demokraattisessa yhteiskunnassa puuttumalla terroristisissa tarkoituksissa tapahtuvaan säilytyspalvelujen väärinkäyttöön ja edistämällä yleistä turvallisuutta unionissa. Toisaalta asetus ei velvoita viranomaisia aktiivisesti etsimään terroristista verkkosisältöä ja tekemään sitä koskevia poistamismääräyksiä, eikä myöskään tekemään päätöksiä siitä, että säilytyspalveluntarjoajan palvelua on käytetty terroristisen verkkosisällön levittämiseen, jolloin säilytyspalveluntarjoajan tulisi ottaa käyttöön erityistoimenpiteitä. Esityksen mukaisista viranomaisten nimeämisistä johtuvat taloudelliset vaikutukset riippuvat osittain kansallisten viranomaisten aktiivisuudesta poistamismääräysten ja säilytyspalveluntarjoajien erityistoimenpiteiden käyttöönottamiseen velvoittavien päätösten tekemisessä. Lisäksi vaikutukset riippuvat siitä, missä määrin toisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset tekevät rajat ylittäviä poistamismääräyksiä ja missä määrin niiden edellytysten arviointia tehdään joko oma-aloitteisesti kansallisen toimivaltaisen viranomaisen toimesta tai säilytyspalveluntarjoajan tai sisällöntarjoajan tekemän pyynnön johdosta.

Toimivaltaiselle viranomaiselle aiheutuu henkilöresurssi- ja koulutustarpeita sekä mahdollisia järjestelmäkehityksestä aiheutuvia kehitys- ja ylläpitokustannuksia. Europolin poistamismääräysten välittämiseen rakentaman PERCI-järjestelmä käyttöönotto on toteutettavissa todennäköisesti ilman mitään varsinaisia järjestelmämuutoksia, sillä kyse on erillisestä alustasta, eikä sitä tulla integroimaan olemassa oleviin järjestelmiin. Järjestelmän ottaminen päivittäiseksi työkaluksi vaatii koulutusta sekä myös resurssivarautumista. PERCI-järjestelmää on tarkoituksena myöhemmässä vaiheessa käyttää myös muihin asetuksessa säädettyjen tehtävien hoitamiseen. PERCI-järjestelmän käyttäminen on vapaaehtoista, mutta kannatettavaa, sillä PERCI-järjestelmän tarkoituksena on estää päällekkäisten poistamismääräysten antaminen ja sujuvoittaa poistamismääräysten tekemistä.

Taloudelliset vaikutukset voivat myös lisääntyä, jos esimerkiksi joku kansainvälinen iso säilytyspalvelun tarjoaja sijoittaa asetuksessa tarkoitetun toimipaikkansa tai laillisen edustajan Suomeen tai jos jotain jo Suomessa sijaitsevaa säilytyspalvelun tarjoajaa aletaan hyödyntää terroristisen sisällön levittämiseksi. Lisäksi kansalaisille ja yrityksille tulisi tiedottaa asetuksen vaikutuksista.

Suurin osa taloudellisista vaikutuksista aiheutuu suoraan uuteen asetukseen sisältyvästä sääntelystä. Ehdotetusta kansallisesta lainsäädännöstä ei arvioida aiheutuvan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Arviolta Suomeen sijoittautuneita säilytyspalveluntarjoajia olisi 1 000. Komission vaikutustenarvioinnin mukaisesti noin 1.5 – 4 % siitä noin 1 000 säilytyspalveluntarjoajasta, joiden on arvioitu sijoittuvan Suomeen, tarkoittaisi noin 15 – 40 säilytyspalveluntarjoajaa, joihin asetuksessa säädettyillä toimenpiteillä olisi vaikutusta. Edellä mainittu määrä tarkoittaa myös sitä, että asetuksen mukaisia viranomaistehtäviä ei ole odotettavissa paljon. Tapauksien vaatimat säilytyspalveluntarjoajiin ja niiden prosesseihin sekä menettelyihin kohdistuvat tulointa- ja valvontatehtävät voivat kuitenkin vaatia enemmän virkatyötä.

Poliisin osalta esityksen mukaisilla tehtävillä olisi 3 henkilötyövuoden vaikutukset, eli 260 000 euroa vuodessa, perusteluna tehtävän vaatima erityisasiantuntemus. Tehtävät jakautuisivat terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten tekemiseen, rajat ylittävien poistamismääräysten arviointiin ja seuraamusten määräämiseen asetuksen mukaisten velvoitteiden rikkomisesta. Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille esitetään lisärahoitusta 2 henkilötyövuodelle

Luonnos 11.4.2022

erityistoimenpiteitä koskeviin tehtäviin, eli kokonaisarvio olisi 260 000 euroa vuodessa. Traficomille tehtävät olisivat luonteeltaan uusia ja siten edellyttäisivät uutta osaamista ja valvontatoiminnan organisoimista.

Kustannuksia esitetään katettavaksi vuoden 2022 lisätalousarviossa, vuoden 2023 talousarviossa ja seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten antaminen

Esityksen mukaisesti poliisin tehtäväksi tulisi poistamismääräysten tekeminen ja niiden arviointi. Asetus ei velvoita jäsenvaltioita etsimään terroristista verkkosisältöä internetistä ja tekemään aktiivisesti sitä koskevia poistamismääräyksiä, vaan poistamismääräysten määrä tulee riippumaan jäsenvaltioiden omasta aktiivisuudesta ja asialle toimivaltaisessa viranomaisessa annettavista resursseista. On myös huomioitava, että poistamismääräyksen antamisen edellytyksenä on se, että toimivaltainen viranomainen on arvioinut, että sisältö, joka määrätään poistettavaksi, on asetuksessa määriteltyä terroristista verkkosisältöä. Toiseksi määrä tulee riippumaan siitä, kuinka suuri määrä säilytyspalvelun tarjoajia on sijoittautuneita Suomeen, Traficom arvon mukaan Suomeen sijoittautuneita säilytyspalveluntarjoajia on noin 1 000. Määrä riippuu myös siitä, kuinka paljon säilytyspalveluntarjoajan palveluja käytetään terroristisen verkkosisällön levittämiseen. Asetusehdotukseen sisältyneen vaikutustenarvioinnin mukaan Europol on tunnistanut yli 150 säilytyspalveluntarjoajaa, joiden palvelua on käytetty terroristisen verkkosisällön levittämiseen. On otettava huomioon, että tämä on kuitenkin vain pieni osa kaikista EU:n alueella palveluja tarjoavista säilytyspalveluntarjoajista, joita asetusehdotuksen vaikutustenarvioinnin mukaan on Euroopan alueelle sijoittunut noin 10 000 ja 20 000 säilytyspalveluntarjoajaa, jotka ovat sijoittautuneet sekä Eurooppaan että Yhdysvaltoihin ja Kanadaan.

Toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antaman poistamismääräyksen arviointi

Asetuksen 4 artiklan mukaisesti rajat ylittävissä tilanteissa, joissa säilytyspalvelun tarjoajan päätoimipaikka tai sen laillinen edustaja ei sijaitse samassa jäsenvaltiossa kuin poistamismääräyksen antanut toimivaltainen viranomainen, kyseisen viranomaisen on toimitettava samanlaisesti poistamismääräyksen jäljennös sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, jollei 3 artiklasta muuta johdu. Sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, voi 72 tunnin kuluessa poistamismääräyksen jäljennöksen vastaanottamisesta 1 kohdan mukaisesti arvioida poistamismääräyksen sen selvittämiseksi, rikkooko se asetusta tai perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia vakavasti tai ilmeisesti ja jos se toteaa rikkomisen, sen on saman määräajan kuluessa tehtävä asiasta perusteltu päätös. Resursivaikutuksia arvioidessa on huomioitava, että asetusta ei siis velvoita toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tiedoksi toimitetun poistamismääräyksen arviointiin oma-aloitteisesti, vaan kyseessä on asetuksen antama mahdollisuus.

Niissä tilanteissa, joissa toimivaltaisen viranomaisen valtiossa päätoimipaikan tai laillisen edustajan omaava säilytyspalvelun tarjoaja tai sisällöntarjoaja, jota rajat ylittävä poistamismääräys on koskenut, esittää 48 tunnin kuluessa poistamismääräyksen tai 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen vastaanottamisesta perustellun pyynnön arvioida poistamismääräyksen edellytyksiä, on viranomaisen tehtävä 72 tunnin kuluessa pyynnön vastaanottamisesta perusteltu pää-

Luonnos 11.4.2022

tös. Asetuksessa säädetty määräaika rajat ylittäviä tilanteita koskevin pyyntöjen johdosta tehtäville päätöksille edellyttäisi sitä, että päätökset on pystyttävä tekemään ripeästi, mutta suoraa päivystysvelvoitetta toimivaltaisella viranomaisilla ei niiden johdosta olisi.

On luultavaa, että säilytyspalvelun tarjoaja tai sisällöntarjoaja ei tule pyytämään arviointia jokoisen tehdyn poistomääräyksen osalta, eli arviointipyyntöjä on oletettavasti vähemmän kuin poistomääräyksiä. Rajat ylittävien poistamismääräysten määrä tulee riippumaan siitä, kuinka paljon on säilytyspalveluntarjoajia, joiden päätoimipaikka tai laillinen edustaja ovat Suomessa. Asetuksen mukaisesti säilytyspalvelun tarjoajan, jonka päätoimipaikka ei sijaitse unionissa, on nimettävä kirjallisesti luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö unionissa toimivaksi lailliseksi edustajakseen ja laillisen edustajan asuin- tai sijoittautumispaikan on oltava jossakin niistä jäsenvaltioista, jossa säilytyspalvelun tarjoaja tarjoaa palvelujaan. Koska asetus on suoraan sovellettava ja jäsenvaltioiden tulisi soveltaa sitä samalla tavalla, ei pitäisi muodostua tilannetta, jossa säilytyspalveluntarjoaja voisi pyrkiä kiertämään asetuksen velvoitteita asettamalla laillisen edustajan tiettyyn jäsenvaltioon.

Komission järjestämissä asetuksen täytäntöönpanoa koskevissa asiantuntijakokouksissa useat jäsenvaltiot ovat kertoneet aikovansa käyttää vapaaehtoiseen sisällön poistamiseen perustuvaa menettelyä myös jatkossa, kun asetusta aletaan soveltaa. Ruotsi on arvioinut omassa asetuksen implementointia koskevassa esiselvityksessään (EU:s förordning om terrorism-innehåll på internet – frågan om behörig myndighet, SOU 2021:76), että tämä asia puhuu sen puolesta, että Ruotsissa ei tulisi käsiteltäväksi suurta määrää rajat ylittäviä poistamismääräyksiä.

Erityistoimenpiteiden valvonta

Velvollisuus ottaa käyttöön asetuksen 5 artiklassa säädettyjä erityistoimenpiteitä koskee niitä säilytyspalveluntarjoajia, joiden osalta sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa tarjoajalla on päätoimipaikka tai laillinen edustaja, on tehnyt objektiivisiin tosiseikkoihin perustuvan päätöksen, jossa todetaan, että säilytyspalveluntarjoajan palvelua käytetään terrorististen sisällön levittämiseen. Asetuksen mukaan objektiivinen tosiseikka, johon päätös voi perustua, on esimerkiksi se, että säilytyspalvelun tarjoaja on saanut vähintään kaksi poistamismääräystä 12 edeltävän kuukauden aikana. On siis huomattava, että velvoite ei koske automaattisesti säilytyspalveluntarjoajaa, joka on saanut poistamismääräyksen tai määräyksiä, vaan edellyttää toimivaltaisen viranomaisen asiasta tekemää päätöstä. Asetus ei myöskään velvoita toimivaltaista viranomaista tekemään edellä mainittua päätöstä, vaan antaa siihen mahdollisuuden, eli asiasta koitua työmäärä riippuu myös viranomaisen aktiivisuudesta.

Säilytyspalvelun tarjoaja päättää, mitä erityistoimenpiteitä se toteuttaa ja toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on arvioida, että ne täyttävät asetuksessa määritellyt edellytykset. Säilytyspalveluntarjoajan tulee ilmoittaa erityistoimenpiteet toimivaltaiselle viranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa viranomaisen tekemästä päätöksestä ja vuosittain tämän jälkeen. Jos toimivaltainen viranomainen katsoo ilmoitusten ja tarvittaessa muiden objektiivisten seikkojen perusteella, etteivät erityistoimenpiteet noudata asetuksen vaatimuksia, kyseisen toimivaltaisen viranomaisen on osoitettava säilytyspalvelun tarjoajalle päätös, jossa sitä vaaditaan toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että asetusta noudatetaan. Säilytyspalveluntarjoaja voi pyytää toimivaltaista viranomaista arvioimaan uudelleen sen tekemän päätöksen siitä, että säilytyspalveluntarjoajan tulee tehdä erityistoimenpiteitä tai päätöksen toimenpiteiden riittämättömyydestä ja niiden korjaamisesta.

Seuraamusten määrääminen

Luonnos 11.4.2022

Asetuksen 18 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä säilytyspalvelun tarjoajien tämän asetuksen säännösten rikkomisiin sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi. Seuraamukset on rajattava kosemaan ainoastaan 3 artiklan 3 ja 6 kohdan, 4 artiklan 2 ja 7 kohdan, 5 artiklan 1, 2, 3, 5 ja 6 kohdan, 6, 7, 10 ja 11 artiklan, 14 artiklan 5 kohdan, 15 artiklan 1 kohdan ja 17 artiklan rikkomisia. Asetuksen velvoitteet, joiden rikkomisesta tulee säätää seuraamuksia, koskevat siis 3 artiklan 3 kohdassa säädetyn poistamismääräyksen noudattamista tai edellä mainitun artiklan 6 kohdassa tehtävän ilmoituksen tekemistä; asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa säädettyä poistetun sisällön palauttamista tai edellä mainitun artiklan 7 kohdassa säädettyä pääsyn sallimista uudelleen, 5 artiklan 1, 2, 3, 5, ja 6 kohdassa säädettyjen erityistoimenpiteiden käyttöön ottamista ja niistä tehtäviä ilmoituksia, 6 artiklassa säädettyä sisällön ja siihen liittyvän datan säilyttämistä, 7 artiklassa säädettyä säilytyspalveluntarjoajan avoimuusvelvoitetta, 10 artiklassa säädettyä valitusmekanismia koskevia vaatimuksia, 11 artiklassa säädettyä sisällöntarjoajille annettavia tietoja koskevia vaatimuksia, 14 artiklan 5 kohdassa säädettyä velvoitetta ilmoittaa rikosten tutkinnasta tai syytetoimissa toimivaltaisille viranomaisille terroristisesta sisällöstä, johon liittyy välitön henkeen kohdistuva uhka, 15 artiklan 1 kohdassa säädetyn yhteyspisteen nimeämistä tai perustamista ja tietojen julkisesti saataville saattamista ja 17 artiklassa säädettyä laillista edustajaa.

Asetuksen 18 artiklan mukaan seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia ja toimivaltaisten viranomaisten on otettava huomioon

- a) rikkomisen luonne, vakavuus ja kesto;
- b) se, oliko rikkominen tahallista tai tuottamuksellista;
- c) säilytyspalvelun tarjoajan aiemmat rikkomiset;
- d) säilytyspalvelun tarjoajan talouden vakaus;
- e) säilytyspalvelun tarjoajan toimivaltaisten viranomaisten kanssa tekemän yhteistyön taso;
- f) säilytyspalvelun tarjoajan luonne ja koko, erityisesti se, onko tämä mikroyritys, tai pieni tai keskisuuri yritys;
- g) säilytyspalvelun tarjoajan rikkomiseen liittyvän syyllisyyden aste, ottaen huomioon säilytyspalvelun tarjoajan toteuttamat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet tämän asetuksen noudattamiseksi.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 3 artiklan 3 kohdan mukaisten velvoitteiden, eli terroristisen verkkosisällön poistamismääräyksen systemaattisesta ja jatkuvasta noudattamatta jättämisestä määrätään taloudellisia seuraamuksia, joiden määrä on enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta.

Seuraamusten määräämisestä vastaavan toimivaltaisen viranomaisen tai viranomaisten työ määrä tulee riippumaan ensinnäkin siitä, missä määrin poistamismääräyksiä ja rajat ylittäviä poistamismääräyksiä tehdään ja toiseksi siitä, missä määrin toimivaltainen viranomainen tekee päätöksiä siitä, että säilytyspalveluntarjoajan tulee ottaa käyttöön erityistoimenpiteitä. Säilytyspalveluntarjoajien halukkuus noudattaa asetusta tulee myös määrittelemään sitä, missä määrin seuraamusten määrääminen on tarpeen. Erityisesti suuret säilytyspalveluntarjoajat ovat osallistuneet aktiivisesti EU:n internetfoorumien toimintaan ja sitoutuneita poistamaan vapaaehtoisesti haitallista sisältöä palveluistaan.

Luonnos 11.4.2022

Riippumattomuus

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi asetuksen 13 artiklan 2 kohdan mukaisesti, että toimivaltaiset viranomaiset eivät saisi pyrkiä saamaan tai vastaanottamaan asetuksen mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita muulta taholta. Esityksen tarkoituksena olisi varmistaa asetuksen mukaisesti toimivaltaisten viranomaisten riippumattomuus asetuksessa säädettyjen tehtävien hoitamisessa. Esitys ei estäisi viranomaisiin kohdistuvaa laillisuusvalvontaa. Ehdotuksella ei arvioida olevan juuri vaikutuksia toimivaltaisten viranomaisten toimintaan. Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisten toimien on oltava puolueettomia ja viranomaisen toimivaltaa saa käyttää yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin.

4.2.3 Vaikutukset yrityksiin ja yksityisiin

Esityksen vaikutukset yrityksiin liittyvät lähinnä esityksessä ehdotettuihin seuraamuksiin, muut vaikutukset johtuvat pääasiassa suoraan sovellettavasta asetuksesta, joka asettaa säilytyspalvelun tarjoajalle velvoitteita terroristisen sisällön poistamiseksi tai pääsyn estämiseksi terroristiseen sisältöön sekä tämän sisällön säilyttämisestä. Osa velvoitteista on toteutettava säilytyspalvelun tarjoajan omasta aloitteesta ennakoivina toimenpiteinä, joilla pyritään estämään verkkopalvelujen hyödyntäminen terroristisessa tarkoituksessa. Osa velvoitteista sisältää konkreettisempia toimenpiteitä kuten velvoitteen tunnin kuluessa toimivaltaisen viranomaisen poistomääräyksestä poistaa terroristinen sisältö tai estää pääsy siihen. Asetuksella on vaikutusta yritystoiminnan kustannuksiin, sillä säilytyspalvelun tarjoajille asetetut velvoitteet edellyttävät erityisasiantuntemusta ja henkilöresursseja. Asetuksen voimaantullessa sillä voi olla vaikutuksia pienempien toimijoiden markkinoille pääsyyn.

Asetusehdotuksen vaikutustenarvioinnissa todetaan, että Euroopan alueelle on sijoittunut noin 10 000 säilytyspalveluntarjoajaa ja noin 20 000 säilytyspalveluntarjoajaa, jotka ovat sijoittautuneet sekä Eurooppaan että Yhdysvaltoihin ja Kanadaan. Yli 90 % säilytyspalveluntarjoajista on pieniä tai keskisuuria yrityksiä, eli yhteensä noin 9 700 yritystä, joista yli 45 % ovat mikro-yrityksiä ja 40 % keskikokoisia yrityksiä. Vaikutustenarvioinnin mukaan Europol on raportoinut, että yli 150 yrityksen palvelimilla on ollut terroristista verkkosisältöä, näistä suurin osa on ollut Euroopan ulkopuolelle sijoittuneita yrityksiä, jotka tarjoavat palvelujaan EU:n sisämarkkinoilla.

Komission vaikutustenarvioinnissa arvioidaan, että asetuksen mukaiset toimenpiteet, kuten poistamismääräykset, erityistoimenpiteet ja poistettavaksi määrätyn tiedon säilyttämistä koskevat velvoitteet koskisivat noin 150 – 400 säilytyspalveluntarjoajaa, niistä noin 10 000 palveluntarjoajasta, jotka ovat sijoittautuneita EU-maissa. Tämä tarkoittaisi siis noin 1.5 – 4 % säilytyspalveluntarjoajista. Säilytyspalveluntarjoajien sijoittautuminen ei jakaudu tasaisesti jäsenvaltioiden kesken. Voidaan arvioida, että niihin jäsenvaltioihin, joihin on sijoittautunut paljon tai suuria säilytyspalveluntarjoajia, kuten Saksaan, Alankomaihin, Ranskaan ja Irlantiin kohdistuisi myös enemmän asetuksen mukaisia tehtäviä. Toisaalta asetuksen vaikutustenarvioinnin mukaan pienemmät säilytyspalveluntarjoajat voivat olla haavoittuvampia laittoman sisällön levittämiselle, joten myös sillä, minkä kokoisia säilytyspalveluntarjoajia on sijoittunut jäsenvaltioon tai asettanut sinne laillisen edustajansa, voi olla merkitystä tulevan työmäärän osalta. Suomessa on arviolta sijoittautuneena 1 000 säilytyspalveluntarjoajaa, jolloin komission vaikutusarvioinnin mukaan asetuksen mukaiset toimenpiteet koskisivat noin 1.5 – 4 % näistä säilytyspalveluntarjoajista, eli noin 15 – 40 säilytyspalveluntarjoajaa.

Esityksessä ehdotetaan asetuksen edellyttämällä tavalla hallinnollisten seuraamusten säätämisestä asetuksen velvoitteita rikkoville säilytyspalveluntarjoajille. Seuraamukset kannustaisivat

Luonnos 11.4.2022

säilytyspalveluntarjoajia noudattamaan asetuksen velvoitteita. Seuraamusten vaikutukset säilytyspalveluntarjoajiin riippuisivat ensinnäkin siitä, kuinka hyvin säilytyspalveluntarjoajat noudattavat asetusta ja toiseksi siitä, miten toimivaltainen viranomais onnistuisi havaitsemaan asetuksen velvoitteiden rikkomuksia.

Yksityisiin kohdistuvat vaikutukset johtuvat nekin pääasiassa asetuksen suoraan sovellettavasta sääntelystä. Toimivaltaisten viranomaisten aktiivisuudella ja resursseilla tehtäviensä hoitamisessa voi olla vaikutusta siihen, miten paljon terroristista verkkosisältöä havaitaan ja määrään poistettavaksi. Terroristisen verkkosisällön poistaminen verkosta torjuu terrorismia ja ehkäisee radikalisoitumista ja sillä on yleistä turvallisuutta ja järjestystä parantava vaikutus.

4.2.4 Vaikutukset tietojärjestelmiin

Europol laatii PERCI-järjestelmää, joka tulisi poistamismääräysten tekemisessä toimivaltaiselle viranomaiselle käyttöön. PERCI:ssä käytetään jo olemassa olevaa teknologiaa Integrated Return Management Application IRMA:sta ja yhdistetään myös uusia teknisiä ratkaisuja. Järjestelmän tavoitteena on välttää se, että kaikki kehittäisivät oman järjestelmän poistomääräysten välittämiseen. Tavoitteena on myös, että säästetään aikaa ja rahaa. Lisäksi on tarkoituksena lisätä yhteen toimivuutta mahdollistamalla EU-laajuinen yhteistyö poistomääräysten osalta sekä välttää se, ettei häirittäisi poistomääräyksillä kansallisia tutkintoja. Tarkoituksena on tehdä automaattista tarkistusta sen osalta, onko samasta verkkosisällöstä jo tehty poistomääräys. Järjestelmän käytön tarkoituksena on myös varmistaa, että poistamismääräyksen tehnyt viranomais täyttää asetuksessa edellytetyt tiedot ja perustelut poistamismääräykseen, jotta määräys täyttää asetuksen edellytykset. PERCI:n on myös tarkoitus lisätä läpinäkyvyyttä raportoinnin, analyysin sekä tarkastelun osalta. Järjestelmän käyttöön ottamisesta ei arvioida aiheutuvan järjestelmänmuutostarpeita poliisille, mutta järjestelmän käyttöön ottaminen vaatii perehtymistä ja kouluttamista

PERCI:n välityksellä ei ainakaan ensivaiheessa olisi mahdollista välittää päätöksiä liittyen erityistoimenpiteisiin tai seuraamuksiin, joten niiden osalta toimivaltaiselle viranomaisille ei synnyisi myöskään kustannuksia järjestelmän käyttämisestä.

Vaikutukset radikalisoitumisen estämiseen ja terrorismin torjuntaan

Asetuksen sääntelyn tavoitteena on estää terroristisen verkkosisällön levittämistä ja poistaa tällainen sisältö mahdollisimman nopeasti. Terroristinen verkkosisältö voi edistää radikalisoitumista ja kannustaa sekä ohjeistaa tekemään terrori-iskuja. Asetuksen sääntely edistää radikalisoitumisen ja terrorismin torjuntaa ja parantaa verkkosisällön turvallisuutta. Nämä edellä mainitut vaikutukset johtuvat kuitenkin pääosin asetuksen suoraan sovellettavasta sääntelystä, eivätkä esityksessä ehdotetusta kansallisesta sääntelystä. Osaltaan asetuksen sääntelyn vaikuttavuus riippuu kuitenkin esityksessä ehdotettavien viranomaisten resursseista asetuksen mukaisesti tehtävien suorittamisessa, sillä asetus jättää esimerkiksi terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten tekemisen jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten harkintaan. Esityksessä ehdotettavilla resursseilla olisi vaikutusta siihen, kuinka paljon terroristisen verkkosisällön etsimiseen on mahdollista panostaa.

Luonnos 11.4.2022

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan, että toimivaltaisiksi viranomaisiksi nimetään poistamismääräysten ja rajat ylittävien poistamismääräysten arvioinnin osalta poliisi ja erityistoimenpiteiden valvonnan osalta Traficom. Seuraamusten osalta toimivaltaiseksi viranomaiseksi esitetään poliisia.

Toimivaltaiseksi viranomaiseksi voitaisiin nimetä myös esimerkiksi tuomioistuimien nimeämistä toimivaltaiseksi viranomaiseksi puoltaisi asetuksen 13 artiklan mukainen vaatimus siitä, että viranomainen ei saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan 12 artiklan 1 kohdan mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita milteen muulta elimeltä. Suomessa tuomioistuinten riippumattomuudesta säädetään perustuslain (731/1999) 3 §:n 3 momentissa, jonka mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuimina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus. Lain sähköisen viestinnän palveluista (917/2014) 185 §:ssä säädetään tiedon saannin estoa koskevasta määräyksestä. Edellä mainitun säännöksen mukaan kärjäoikeus voi syyttäjän tai tutkinnanjohtajan hakemuksesta taikka sen hakemuksesta, jonka oikeutta asia koskee, määrätä 184 §:ssä tarkoitettua tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan sakon uhalla estämään tallentamansa tiedon saannin, jos tieto on ilmeisesti sellainen, että sen sisällön pitäminen yleisön saatavilla tai sen välittäminen on säädetty rangaistavaksi tai korvausvastuun perusteeksi. Säännöstä on 1.1.2021 voimaan tulleella muutoksella muutettu niin, että määräys voidaan syyttäjän tai tutkinnanjohtajan hakemuksesta kohdistaa tietoa välittävään teleyritykseen, jos 1 momentin mukaista tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajaa ei pystytä tunnistamaan tai jos se on sijoittautunut Suomen lainkäyttövallan ulkopuolelle ja on ilmeistä, että määräyksen kohteena olevan tiedon pitäminen yleisön saatavilla tai sen välittäminen on rikos, josta ankarin säädetty rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Taustalla muutoksessa oli hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. HE 98/2020 vp:n mukaan se, että sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 185 §:n mukainen tiedon saannin estoa koskeva määräys on poliisin arvion mukaan sovellettu hyvin vähän ja poliisiin mukaan vähäinen soveltaminen johtuu osittain siitä, että vakavien rikosten kohdalla tiedon saannin estoa koskeva määräys osoittautuu yleensä tehottomaksi, kun sitä ei pystytä kohdistamaan tallennuspalvelun tarjoajaan, joka sijaitsee ulkomailla tai on tuntematon. Sääntelyssä on siis tiettyjä yhtäläisyyksiä terroristista verkkosisältöä koskevan asetuksen sääntelyyn.

Kuitenkin asetuksen johdantokappaleessa 35 on todettu, että jäsenvaltioiden olisi voitava itse päättää, ovatko toimivaltaiset viranomaiset hallinto-, lainvalvonta-, vai oikeusviranomaisia. Toisaalta on otettava huomioon, että asetuksen mukaiset viranomaistehtävät, eli poistamismääräykset, rajat ylittävien poistamismääräysten arviointi ja erityistoimenpiteiden valvonta eivät ole tehtäviä, joiden osalta tuomioistuinlaitoksessa olisi kokemusta, lukuun ottamatta edellä mainittua tiedon saannin estoa koskevaa määräystä. Toimivaltaiseksi viranomaiseksi poistamismääräysten osalta esitettävällä poliisilla on taas ollut enemmän tutkinnallisia tehtäviä, kun taas poistamismääräysten osalta kyse on päätösten tekemisestä laittomasta sisällöstä.

Terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten tavoitteena on muun muassa edistää yleistä turvallisuutta ja ennalta ehkäistä radikalisoitumista ja terroritekoja. Terrorismin torjunnassa Suomessa päävastuu on poliisilla ja siltä osin erityisesti poistamismääräyksiä koskevat tehtävät sopivat poliisille. Myös useat muut jäsenvaltiot ovat kertoneet suunnittelevansa poistamismääräysten antamisen ja toisen jäsenvaltion antamien poistamismääräysten osalta toimivaltaiseksi viranomaiseksi poliisia.

Luonnos 11.4.2022

Erityistoimenpiteiden valvonnan osalta esityksessä ehdotetaan toimivaltaiseksi viranomaiseksi Liikenne ja viestintävirasto Traficomia. Traficomille valvoo muun muassa lakia sähköisistä viestintäpalveluista (917/2014) ja Traficomin Kyberturvallisuuskeskus valvoo muun muassa viestintäverkkojen ja palveluiden toimintavarmuutta. Viestintäpalveluiden valvontaan liittyvien muiden tehtäviensä johdosta Traficomilla on paras asiantuntemus ja valmiudet tehdä säilytyspalveluntarjoajien erityistoimenpiteiden käyttöön ottamista koskevia päätöksiä ja valvoa niiden ilmoittaminen erityistoimenpiteiden riittävyttä asetuksen 5 artiklan mukaisesti.

Edellä mainittu huomioon ottaen tehtävien voidaan katsoa soveltuvan parhaiten esityksessä ehdotetuille viranomaisille.

Esityksessä ei ole yksilöity sitä, mikä poliisin yksikkö tai Traficomin yksikkö vastaisi asetuksessa säädettyistä tehtävistä. Organisaatiot ja niiden rakenteet voivat muuttua, joten siksi esityksen mukaan laissa säädettäisiin yleisellä tasolla asetuksen mukaisten tehtävien hoitaminen tiettyjen viranomaisten tehtäväksi, jotta sääntelyä ei tarvitsisi muuttaa aina, kun organisaatioiden nimikkeet muuttuvat.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Komission asetuksen täytäntöönpanoa koskevissa asiantuntijakokouksissa esitettyjen tietojen mukaan täytäntöönpano on useimmissa jäsenvaltioissa ollut vielä kesken, eikä lopullista päätöstä asetuksen mukaisten toimivaltaisten viranomaisten nimeämisestä ollut tehty. Osa jäsenvaltioista on todennut, että vaalit ovat viivästyttäneet täytäntöönpanon aloittamista ja osa on raportoinut, että tarvittavat lainsäädäntömuutokset voivat viivästyttää täytäntöönpanoa. Osa jäsenvaltioista suunnittelee kaikkien asetuksen mukaisten viranomaistehtävien antamista yhdelle viranomaiselle ja osa tehtävien jakamista eri viranomaisten kesken.

Osa jäsenvaltioista suunnittelee poliisin nimeämistä toimivaltaiseksi viranomaiseksi, osa on suunnitellut tehtävien jakamista useiden viranomaisten, kuten esimerkiksi poliisin ja viestintäviranomaisen kesken. Muutama jäsenvaltio on kertonut suunnitelmista nimetä viranomaisen, joka on vastuussa laittoman verkkosisällön havaitsemisesta ja sen poistamisesta ja joillakin jäsenvaltioilla on ollut suunnitelmana nimetä tuomioistuin. Seuraamusten osalta useat jäsenvaltiot ovat todenneet harkitsevansa hallinnollisten seuraamusten käyttöönottoa.

6 Lausuntopalautte

Luonnos hallituksen esitykseksi lähetettiin lausuntokierrokselle xx. Lausunnon antoivat...

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki toimivaltaisista viranomaisista terroristisen verkkosisällön leviämisen estämiseen liittyen

1 §. Toimivaltaiset viranomaiset. Pykälässä säädettäisiin asetuksen 12 artiklan 1 kohdan edellyttämällä tavalla toimivaltaisista viranomaisista. Poistamismääräysten antamisessa asetuksen 3 artiklan nojalla ja 4 artiklan nojalla rajat ylittävien poistamismääräysten arvioinnissa toimivaltainen viranomainen olisi poliisi. Poliisi olisi toimivaltainen viranomainen myös asetuksen 18 artiklan nojalla annettavien seuraamusten määräämisessä.

Asetuksen 5 artiklan mukaisten erityistoimenpiteitä koskevien päätösten tekemisessä toimivaltainen viranomainen on Traficom.

Luonnos 11.4.2022

Lisäksi pykälässä säädettäisiin, että edellä mainitut toimivaltaiset viranomaiset eivät saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta taholta. Säännöksen tarkoituksena olisi täytäntöönpanna asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa säädetty vaatimus siitä, että toimivaltaiset viranomaiset eivät saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan 12 artiklan 1 kohdan mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta elimeltä. Asetuksen riippumattomuutta koskevan säännöksen tarkoituksena on ilmeisesti turvata perusoikeuksia, erityisesti sananvapautta. Säännös tarkoittaisi asetuksen mukaisesti sitä, että viranomaiset eivät pyrkisi saamaan tai ottamaan vastaan tehtävien hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta viranomaiselta, toimijalta tai taholta. Asetuksen artiklassa 13 on säädetty, ettei vaatimus riippumattomuudesta estä kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaista valvontaa, eli se, etteivät viranomaiset saisi pyrkiä saamaan tai ottamaan vastaan tehtävien hoitamista koskevia ohjeita ei estäisi viranomaisiin kohdistuvaa laillisuusvalvontaa.

2 §. Rikemaksu asetuksen velvoitteiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä. Pykälässä säädettäisiin seuraamuksista säilytyspalvelun tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö asetuksen velvoitteita. Näitä velvoitteita olisivat 1 momentin mukaan asetuksen 18 artiklan 1 kohdassa säädetyn mukaisesti 3 artiklan 3 kohdassa säädetyn poistamismääräyksen noudattaminen tai edellä mainitun artiklan 6 kohdassa tehtävän ilmoituksen tekeminen, asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa säädettyä poistetun sisällön palauttaminen tai edellä mainitun artiklan 7 kohdassa säädetty pääsyn salliminen uudelleen. 5 artiklan 1, 2, 3, 5, ja 6 kohdassa säädettyjen erityistoimenpiteiden käyttöön ottaminen ja niistä tehtävät ilmoitukset, 6 artiklassa säädetty sisällön ja siihen liittyvän datan säilyttäminen; 7 artiklassa säädetty säilytyspalveluntarjoajan avoimuusvelvoite; 10 artiklassa säädetty valitusmekanismia koskevat vaatimukset; 11 artiklassa säädetty sisällöntarjoajille annettavia tietoja koskevat vaatimukset, 14 artiklan 5 kohdassa säädetty velvoite ilmoittaa rikosten tutkinnasta tai syytetoimissa toimivaltaisille viranomaisille terroristisesta sisällöstä, johon liittyy välitön henkeen kohdistuva uhka, 15 artiklan 1 kohdassa säädetty yhteispisteen nimeäminen tai perustaminen ja tietojen julkisesti saataville saattaminen ja 17 artiklassa säädetty laillinen edustaja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin rikemaksun suuruudesta. Rikemaksun suuruus perustuisi kokonaisarviointiin ja suuruutta arvioitaessa olisi otettava huomioon asetuksen 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti kaikki olennaiset olosuhteet, mukaan lukien

- a) rikkomisen luonne, vakavuus ja kesto;
- b) se, oliko rikkominen tahallista tai tuottamuksellista;
- c) säilytyspalvelun tarjoajan aiemmat rikkomiset;
- d) säilytyspalvelun tarjoajan talouden vakaus;
- e) säilytyspalvelun tarjoajan toimivaltaisten viranomaisten kanssa tekemän yhteistyön taso;
- f) säilytyspalvelun tarjoajan luonne ja koko, erityisesti se, onko tämä mikroyritys, tai pieni tai keskisuuri yritys;
- g) säilytyspalvelun tarjoajan rikkomiseen liittyvän syyllisyyden aste, ottaen huomioon säilytyspalvelun tarjoajan toteuttamat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet asetuksen noudattamiseksi.

Luonnos 11.4.2022

Säilytyspalveluntarjoajalla olisi oikeus tulla kuulluksi ennen rikemaksun asettamista. Rikemaksun minimi- ja maksimimäärät säädettäisiin erikseen oikeushenkilölle ja luonnolliselle henkilölle Pykälän 2 momentin mukaisesti oikeushenkilölle määrättävä rikemaksu olisi vähintään 1 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä rikemaksu olisi vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa. Olisi perusteltua, että oikeushenkilölle ja luonnolliselle henkilölle määrättävät seuraamukset olisivat eri suuruiset, koska säilytyspalveluntarjoajana toimivan yrityksen osalta kyse voi olla tuottavasta liiketoiminnasta, jolloin kovin pienellä seuraamusmaksulla ei välttämättä olisi tarkoitettua vaikutusta. Jotta seuraamuksella olisi riittävä ennalta estävä vaikutus, tulisi maksun suuruuden olla riittävä. Harkitessaan rikemaksun suuruutta edellä mainitun asteikon mukaisesti toimivaltaisen viranomaisen tulisi varmistaa, että sanktio ja sen määrä ovat suhteessa tekoon nähden. Seuraamusmaksun suuruuden määrittäminen tulisi perustua kokonaisarviointiin, jossa on otettava huomioon rikkomuksen tai laiminlyönnin laatu ja laajuus, moitittavuuden aste sekä kestoaika Rikemaksun suuruudessa otettaisiin huomioon edellä mainitut seikat.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että rikemaksu määrättäisiin maksettavaksi valtiolle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että rikemaksu voidaan määrätä edellyttäen, ettei asia kokonaisuutena arvioiden anna aiheutta ankarampiin toimenpiteisiin. Asiassa voitaisiin esimerkiksi epäillä rikosta.

Poiketen siitä, mitä 2 momentissa säädetään, rikemaksu asetuksen 3 artiklan 3 kohdan mukaisen velvoitteiden systemaattisesta ja jatkuvasta noudattamatta jättämisestä olisi enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta. Säännöksen tarkoituksena olisi implementoida asetuksen 18 artiklan 3 kohdassa säädetty velvoite jäsenvaltioille varmistaa, että 3 artiklan 3 kohdan mukaisten velvoitteiden systemaattisesta ja jatkuvasta noudattamatta jättämisestä määrätään taloudellisia seuraamuksia, joiden määrä on enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta. Siltä osin, kun kyse olisi huomattavasti sanktioista, päätös tulisi tehdä toimivaltaisessa viranomaisessa monijäsenisessä toimielimessä, eikä yksittäisen virkamiehen toimesta.

3 §. Rikemaksun määräämättä jättäminen. Pykälässä säädettäisiin rikemaksun määräämättä jättämisestä. Sen mukaan toimivaltainen viranomainen voisi jättää rikemaksun määräämättä, jos:

1) asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettu säilytyspalvelun tarjoaja on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua velvoitteen laiminlyönnin korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen ja ilmoittanut siitä viivytyksettä toimivaltaiselle viranomaiselle, eikä laiminlyönti ole vakava tai toistuva;

2) velvoitteen rikkomista on pidettävä vähäisenä; tai

3) rikemaksun määräämistä on muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa, että rikemaksua ei siis määrättäisi niissä tilanteissa, joissa se olisi kohtuutonta joko 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettujen seikkojen perusteella tai muutoin jonkin vastaavan seikan tai seikkojen perusteella.

Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että rikemaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Rikemaksua ei voitaisi määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Säännös vastaa niin sanotun ne bis in idem -periaatteen (kielto syyttää ja tuomita kahdesti samasta asiasta) mukaisesti annettua kahta korkeimman oikeuden ratkaisua

Luonnos 11.4.2022

(KKO:2010:45, KKO:2010:46), joissa arvioitiin jälkiverotusta koskevan päätöksen lainvoimaiseksi tuloa ennen törkeää veropetosta koskevan syytteen nostamista. Korkein oikeus katsoi, että syytteen nostaminen rikosasiassa jälkiverotusta koskevan päätöksen lainvoimaisuuden jälkeen on ollut ne bis in idem -periaatteen vastainen.

4 §. Rikemaksun määräämisoikeuden vanhentuminen. Pykälässä säädettäisiin rikemaksun määräämisoikeuden vanhentumisesta. Toimivaltainen viranomaisena ei saisi määrätä rikemaksua, jos sitä ei ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettuna rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

5 §. Rikemaksun täytäntöönpano ja palauttaminen. Pykälässä säädettäisiin rikemaksun täytäntöönpanosta. Säännöksen mukaan rikemaksun täytäntöönpanosta huolehtisi Oikeusrekisterikeskus. Lain nojalla maksettavaksi määrätty rikemaksu pannaan täytäntöön siinä järjestyksessä kuin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002) säädetään.

6 §. Muutoksenhaku. Poliisin tekemään päätökseen rikemaksusta haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Seuraamusmaksu vanhenee viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen päätöksen tekemisestä.

7 §. Voimaantulo. Lain ehdotetaan tulevan voimaan 7.6.2022, jolloin asetusta tulee alkaa soveltaa.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Esitykseen liittyen ei ehdoteta annettavaksi lakia alemman asteista sääntelyä.

9 Voimaantulo

Asetusta tulee soveltaa 7.6.2022 lähtien. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

10 Toimeenpano ja seuranta

Asetuksen 8 artikla velvoittaa jäsenvaltioita julkaisemaan avoimuusselostuksen asetuksen nojalla toteuttamistaan toimista. Selostuksessa on oltava kyseessä olevalta vuodelta vähintään tiedot 3 artiklan nojalla annettujen poistamismääräysten lukumäärästä, 4 artiklan 1 kohdan mukaiset poistamismääräykset eriteltyinä, ja 4 artiklan mukaisesti arvioitujen poistamismääräysten lukumäärä ja tiedot asianomaisten säilytyspalvelun tarjoajien kyseisten poistamismääräysten täytäntöönpanosta, mukaan luettuina niiden tapausten lukumäärä, joissa terroristinen sisältö poistettiin tai siihen pääsyn estettiin, ja niiden tapausten lukumäärä, joissa terroristista sisältöä ei poistettu tai siihen pääsyä ei estetty. Lisäksi tulee ilmoittaa 5 artiklassa säädettyjen erityistoimenpiteitä koskien päätösten lukumäärä ja tiedot asianomaisten säilytyspalvelun tarjoajien kyseisten poistamismääräysten täytäntöönpanosta, mukaan luettuina kuvaus erityistoimenpiteistä, niiden tapausten lukumäärä, joissa poistamismääräyksiin ja erityistoimenpiteitä koskeviin päätöksiin haettiin muutosta hallinnollisissa tai oikeudellisissa muutoksenhakumenettelyissä, ja tiedot kyseisten menettelyjen tuloksista. Avoimuusselostuksen tulee sisältää myös tiedot niiden päätösten lukumäärästä, jossa määrätään seuraamuksia 18 artiklan nojalla, mukaan luettuina kuvaus määrätyn seuraamuksen tyypistä. Asetuksen 8 artiklan 2 kohdassa säädetään, että edellä 1

Luonnos 11.4.2022

kohdassa tarkoitetut vuosittaiset avoimuusselostukset eivät saa sisältää tietoja, jotka voivat vaarantaa meneillään olevat terrorismirikosten estämis-, havaitsemis- tai tutkintatoimet tai niihin liittyvät syytetoimet taikka kansallisen turvallisuuden.

Asetuksen 21 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on kerättävä toimivaltaisilta viranomaisilta ja lainkäyttövaltaansa kuuluvilta säilytyspalvelun tarjoajilta tiedot näiden tämän asetuksen mukaisesti edeltävänä kalenterivuonna toteuttamista toimista ja lähetettävä ne komissiolle viimeistään kunkin vuoden 31 päivänä maaliskuuta. Näihin tietoihin on kuuluttava:

- a) annettujen poistamismääräysten lukumäärä ja sellaisten terrorististen sisältöjen lukumäärä, jotka on poistettu tai joihin pääsy on estetty, sekä aika, jonka kuluessa poistaminen tai pääsyn estämisen on toteutettu;
- b) 5 artiklan nojalla toteutetut erityistoimenpiteet sekä sellaisten terrorististen sisältöjen lukumäärä, jotka on poistettu tai joihin pääsy on estetty, ja aika, jonka kuluessa poistaminen tai pääsyn estämisen on toteutettu;
- c) toimivaltaisten viranomaisten esittämien sellaisten pyyntöjen lukumäärä, jotka koskevat pääsyä säilytyspalvelun tarjoajien 6 artiklan mukaisesti säilyttämään sisältöön;
- d) 10 artiklan nojalla käynnistettyjen valitusmenettelyjen lukumäärä ja säilytyspalvelun tarjoajien valitusten johdosta toteutetut toimet;
- e) käynnistettyjen hallinnollisten tai oikeudellisten muutoksenhakumenettelyjen lukumäärä ja toimivaltaisen viranomaisen kansallisen lainsäädäntönsä nojalla tekemät päätökset.

Asetuksen artiklan 21 kohdan 2 mukaan komissio laatii viimeistään 7.6.2023 yksityiskohtaisen ohjelman tämän asetuksen tuotosten, tulosten ja vaikutusten seurantaan varten. Seurantaohjelmassa on vahvistettava indikaattorit, keinot ja aikavälit tietojen ja muiden tarvittavien todisteiden keräämiseksi. Seurantaohjelmassa on määritettävä toimet, joihin komission ja jäsenvaltioiden on ryhdyttävä tietojen ja muiden todisteiden keräämiseksi ja analysoimiseksi tämän asetuksen edistymisen seurantaan ja 23 artiklassa tarkoitettua arviointia varten.

Komission tulee asetuksen 22 artiklan mukaan antaa 7.6.2023 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus asetuksen soveltamisesta. Komission kertomuksessa on otettava huomioon 21 artiklan mukaiset seurantaan koskevat tiedot sekä 8 artiklan mukaisista avoimuusvelvoitteista johtuvat tiedot. Asetuksen artiklassa 22 veloitetaan jäsenvaltioita toimittamaan komissiolle kertomuksen laatimista varten tarvittavat tiedot.

Komission tulee lisäksi asetuksen 23 artiklassa säädetyn mukaan tehdä 7.6.2024 arviointi asetuksesta ja toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle sen soveltamista koskevan kertomuksen, jossa käsitellään muun muassa suojatoimien toimivuutta ja vaikuttavuutta ja asetuksen soveltamisen vaikutuksia perusoikeuksiin. Kertomukseen on tarvittaessa liitettävä säädösehdotuksia.

11 Suhde muihin esityksiin

Esitys on suhteessa komission ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (KOM(2020) 825 lopullinen), koska se sisältää säilytyspalveluntarjoajia vastuita koskevia ehdotuksia. Edellä mainittua säädösehdotusta koskevat neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa ovat kesken

Luonnos 11.4.2022

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esitys ei ole riippuvainen muista esityksistä.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Europolin PERCI-järjestelmän käytöstä ei tulisi aiheutua merkittäviä järjestelmämuutostarpeita tai kustannuksia toimivaltaisille viranomaisille.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksessä ehdotetaan toimivaltaisten viranomaisten nimeämistä asetuksessa säädettyjen poistamismääräysten tekemiseen ja niiden arviointiin rajat ylittävissä tilanteissa, erityistoimenpiteiden valvontaan ja seuraamusten määräämiseen. Ehdotettavassa laissa säädettäisiin myös edellä mainittujen viranomaisten riippumattomuudesta asetuksessa tarkoitettujen tehtäviensä suorittamisessa. Esityksessä ehdotetaan sääntelyä seuraamuksista liittyen asetuksen velvoitteiden rikkomiseen. Esitys on merkityksellinen perustuslaissa turvattun sananvapauden, laillisuusvalvonnan ja laillisuusperiaatteen kannalta.

12.1 Sananvapaus

Perustuslain 12 §:ssä on turvattu sananvapaus. Perustuslain sananvapaussäännöksen mukaan sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Säännöksen tarkoituksena on kieltää sekä perinteinen viestien ennakkotarkastus että muut ennakkollista estettä merkitsevät puuttumiset sananvapauteen (ks. PeVL 52/2010 vp, s. 2/I ja HE 309/1993 vp, s. 57). Sananvapaus on turvattu myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan määräyksillä. Sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta käsitellään niin ikään Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artiklassa.

Sananvapaus ymmärretään perustuslaissa laajasti ja välineneutraalina (PeVI 45/2014 vp, s. 5-6, PeVL 16/2013 vp, s. 3/I). Valiokunta on toisaalta katsonut tietoverkoissa harjoitettavaan viestintään liittyvän monia sellaisia erityispiirteitä, jotka voivat tuoda esiin uusia sananvapauden käyttämisen ja sen sääntelyn kannalta merkityksellisiä näkökulmia (PeVL 60/2001 vp, s. 2). Verkkoviestinnän teknisten erityispiirteiden vuoksi tällaisia näkökohtia liittyy esimerkiksi tarpeeseen edistää lainsäädännöllä viestinnän tietoturvaa ja viestintäjärjestelmien häiriötöntä toimintaa.

Perustuslakivaliokunta on painottanut, että sananvapaudelle asetettävien rajoitusten on oltava välttämättömiä, täsmällisesti rajattuja ja syrjimättömiä (ks. esim. PeVL 18/2014 vp, s. 3/II).

Ehdotuksen mukaan poliisin tehtäväksi tulisi terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten tekeminen ja rajat ylittävissä tapauksissa toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisten poistamismääräysten arviointi. Poistamismääräykset ja niiden arviointi ovat merkityksellisiä sananvapauden kannalta, mutta velvoite tehdä poistamismääräysten ja toisen jäsenvaltion poistamismääräysten arviointi perustuisivat suoraan asetuksen sääntelyyn, joten esityksellä ei olisi suoraan vaikutuksia sananvapauden toteuttamiseen.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi asetuksen 13 artiklan täytäntöönpanemiseksi siitä, että asetuksen osalta toimivaltaisiksi viranomaisiksi nimettävät viranomaiset eivät pyrkisi saamaan tai ottamaan vastaan ohjeita tehtävän suorittamisessa muulta taholta. Asetuksessa viranomaisten

Luonnos 11.4.2022

riippumattomuutta koskevan säännöksen tarkoituksena on ollut turvata sananvapautta. Suomessa viranomaisten riippumattomuudesta on säädetty hallintolaissa, eikä esitettävällä sääntelyllä arvioida olevan juuri käytännön vaikutusta esityksen mukaisten viranomaisten toimintaan tai sananvapauteen.

12.2 Laillisuusvalvonta

Perustuslain 10 luku sisältää laillisuusvalvontaa koskevia säännöksiä. Esitys on merkityksellinen ylimpien laillisuusvalvojen asemaa koskevien perustuslain säännösten, erityisesti 108—110 §:n kannalta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi siitä, että esityksen mukaiset toimivaltaiset viranomaiset eivät pyri saamaan tai ota vastaan asetuksella niille annettujen tehtävien hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta elimeltä. Esitys liittyy asetuksen artiklan 18 täytäntöönpanoon, jonka 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaiset viranomaiset suorittavat tämän asetuksen mukaiset tehtävänsä objektiivisesti, syrjimättömästi ja perusoikeuksia täysimääräisesti kunnioittaen. Toimivaltaiset viranomaiset eivät saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan 12 artiklan 1 kohdan mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta elimeltä. Asetuksen 13 artiklan 3 kohdassa säädetään lisäksi, että ensimmäinen alakohta ei estä kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaista valvontaa. Säännöksen tekstissä on ilmeisesti tarkoitus viitata artiklan 2 kohtaan.

Valtioneuvoston oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies ovat perustuslain mukaan tehtäviltään ja toimivallaltaan toisiinsa nähden rinnasteisia laillisuusvalvontaviranomaisia. Perustuslain esitöissä puhutaan oikeuskanslerista ja oikeusasiamiehestä nimenomaan ylimpinä laillisuusvalvontaviranomaisina ([HE 1/1998 vp](#), s. 165–166). Perustuslain mukaan molempien laillisuusvalvojan yleisenä laillisuusvalvontatehtävänä on valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisöjen työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtävänsä hoitaessaan laillisuusvalvojat valvovat perustuslain mukaan perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan hallituksen esitystä EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi kiinnittänyt huomiota sääntelyyn, joka olisi mahdollistanut tietosuojaavaltuutetun ylimpiin laillisuusvalvojiin kohdistuvan valvontatoimivallan ([PeVL 14/2018 vp](#), s. 10–15). Valiokunnan mukaan merkityksellistä oli, että ylimpien laillisuusvalvojen toimivalta ulottuu toistensa virkatoimia lukuun ottamatta kaikkeen viranomaistoimintaan. Ylimpien laillisuusvalvojen toimivalta ulottuu myös muihin toimialtaan rajoitettuihin valvontaelimiin. Muut hallintotoimintaa valvovat viranomaiset ovat siten viranomaisina oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen valvonnan alaisina. Tämä vastaa sitä perustuslain ilmentämää lähtökohtaa, jonka mukaan valvontaviranomaisten välillä vallitsee hierarkkinen asetelma, jossa ylimpinä laillisuusvalvojina ovat oikeuskansleri ja oikeusasiamies. Asetuksen 13 artiklan 2 kohdan säännökset, jotka liittyvät toimivaltaisten viranomaisten riippumattomuuteen, eivät merkitse immuniteettia ylimpien laillisuusvalvojen harjoittamasta laillisuusvalvonnasta. Esityksessä ehdotettu sääntely ei estäisi viranomaisten toimintaan kohdistuvaa laillisuusvalvontaa, vaan sen tarkoituksena olisi asetuksen 13 artiklan mukaisesti varmistaa toimivaltaisten viranomaisten riippumattomuutta asetuksessa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan.

12.3 Hallinnolliset seuraamukset ja muutoksenhakuoikeus

Perusoikeuksien suoja koskee lähtökohtaisesti luonnollisia henkilöitä. Perusoikeudet voivat kuitenkin suojata oikeushenkilöä välillisesti silloin, kun oikeushenkilön asemaan puuttuminen saattaa merkitä kajoamista oikeushenkilön taustalla olevan yksilön oikeuksiin (HE 309/1993

Luonnos 11.4.2022

vp, s. 21–25). Esityksessä ehdotetaan hallinnollisista seuraamuksista säätämistä asetuksen velvoitteiden rikkomisesta säilytyspalvelun tarjoajille, joista suurin osa on yrityksiä. Ehdotettu sääntely on merkityksellistä perustuslain kannalta siltä osin, kun ehdotuksessa esitetään säädettäväksi asetuksen 18 artiklan mukaisesti hallinnollisista seuraamuksista. Esityksessä säädettäisiin velvollisuuksien laiminlyöntiin liittyvistä seuraamuksista ja mahdollisuudesta hakea muutosta viranomaisen hallintopäätökseen. Laiminlyönnin taustalla voisi myös olla yksittäinen henkilö, vaikka seuraamus määrättäisiin oikeushenkilölle.

Hallinnollisena sanktiona eli rangaistusluonteisena hallinnollisena seuraamuksena voidaan lähtökohtaisesti pitää hallintopäätökseen perustuvaa seuraamusta, joka on asiallisesti rinnastettavissa rikosoikeudelliseen rangaistukseen ja jonka hallintoviranomainen määrää lain rikkomisen johdosta luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle. Useimmiten tällainen hallinnollinen sanktio sisältää velvoitteen suorittaa rangaistusluonteinen seuraamusmaksu. Hallinnollisella sanktiolla saattaa olla myös elinkeinovapauteen tai ammatinharjoittamisoikeuteen kohdistuvia vaikutuksia, jotka sekä suojaavat näitä perusvapauksia että samalla rajoittavat niiden käyttöä.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan lainvastaisesta teosta määrättävä seuraamusmaksu ei ole perustuslain 81 §:n mukainen vero tai maksu vaan rangaistusluonteinen taloudellinen seuraamus. Valiokunta on asiallisesti rinnastanut rangaistusluonteisen rahamääräisen seuraamuksen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 4/2001 vp, s. 7, PeVL 32/2005 vp, s. 2, PeVL 55/2005 vp, s. 2, PeVL 17/2012 vp s. 6). Hallinnollisen seuraamuksen yleisistä perusteista on säädettävä perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lailla, koska sen määräämiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä. Laissa on perustuslakivaliokunnan mukaan täsmällisesti ja selkeästi määriteltävä seuraamuksen ja sen suuruuden perusteista ja oikeusturvasta samoin kuin lain täytäntöönpanon perusteista (PeVL 32/2005 vp, s. 2–3, PeVL 55/2005 vp, s. 2, PeVL 57/2010 vp, s. 2, PeVL 17/2012 vp s. 6). Perustuslakivaliokunta on todennut, että vaikka perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistu hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn, tarkkuuden yleistä vaatimusta ei kuitenkaan voida tällaisen sääntelyn yhteydessä sivuuttaa (PeVL 9/2012 vp, s. 2, PeVL 57/2010 vp, s. 2 ja PeVL 74/2002 vp, s. 5).

Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan unionin oikeuden jättäessä liikkumavaraa on liikkumavaraa käytettäessä otettava huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 14/2018 vp, PeVL 1/2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Kansallisen liikkumavaran alasta on syytä tehdä selkoa erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta. Perustuslakivaliokunta on siten toistuvasti kiinnittänyt huomiota kansallisen liikkumavaran asianmukaiseen selostamiseen (ks. PeVL 14/2018 vp, PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 31/2017 vp, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Esityksessä ehdotettavien hallinnollisen seuraamuksen ja sen suuruuden perusteet on määritelty selkeästi ja täsmällisesti asetuksessa ja ehdotettavissa säännöksissä. Seuraamusmaksujen määrän osalta on käytetty asetuksen sallimaa liikkumavaraa. Asetuksen 18 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltiot varmistamaan, että 3 artiklan 3 kohdan, eli poistamismääräysten noudattamista koskevien velvoitteiden systemaattisesta ja jatkuvasta noudattamatta jättämisestä määrätään taloudellisia seuraamuksia, joiden määrä on enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta. Esityksen mukaan seuraamukset mitoitettaisiin rikkomuksen vakavuuteen ja muihin seikkoihin nähden oikeasuhtaisesti ja toimivaltainen viranomainen voisi myös jättää tietyin edellytyksin seuraamuksen määräämättä. Seuraamusmaksua ei myöskään voitaisi määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, tai jolle olisi samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Maksu olisi määrättävä viimeistään viiden vuoden kuluessa rikkomuksesta ja se vanhenisi

Luonnos 11.4.2022

viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamisesta. Ehdotettua seuraamusmaksua voidaan siten pitää oikeasuhtaisena perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla.

Hallinnollisen sanktion määräämistä koskevaan päätökseen on voitava hakea muutosta. Mahdollisuus hakea muutosta viranomaisen päätökseen voi olla tarpeen viranomaisen toiminnan asianmukaisuuden ja muun tasapuolisuuden varmistamiseksi (PeVL 32/2012 vp, s. 4–5, PeVL 10/2009 vp, s. 4, PeVL 55/2002 vp, s. 4, PeVL 47/2002 vp, s. 4, PeVL 46/2002 vp, s. 9) samoin kuin soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden varmistamiseksi (PeVL 30/2005 vp, s. 5, PeVL 13/2005 vp, s. 3–4, PeVL 33/2000 vp, s. 3), vaikka käsillä ei olisikaan yksilön oikeutta tai velvollisuutta koskeva asia. Kun muutoksenhaun kohteena on julkisen vallan käyttöön perustuva päätös hallinnollisen seuraamuksen määräämisestä, on muutoksenhaku yleensä järjestettävä hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaisesti (PeVL 4/2005 vp, s. 3/II). Oikeusturvajärjestelyjen asianmukaisuutta arvioitaessa on kiinnitetty huomiota myös siihen, voidaanko hallinnollinen sanktio panna täytäntöön muutoksenhausta riippumatta (PeVL 4/2004).

Säilytyspalveluntarjoajalla olisi oikeus tulla kuulluksi ennen seuraamusmaksun määräämistä. Laissa säädettäisiin myös muutoksenhausta. Lain nojalla maksettavaksi määrätty seuraamusmaksu pantaisiin täytäntöön siinä järjestyksessä kuin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään. Laissa säädettyihin seuraamusmaksuihin haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Ottaen huomioon säilytyspalveluntarjoajalle säädettävät oikeusturvan takeet, ehdotusta ei olisi pidettävä perustuslain mukaisen oikeusturvan kannalta ongelmallisena.

12.4 Ahvenanmaa

Ehdotuksen osalta lainsäädäntövallan jaottelu Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan välillä on merkityksellinen lähinnä siltä osin kuin sääntely koskee elinkeinotoimintaa. Siltä osin kuin sääntely koskee muuta kuin elinkeinotoimintaa, kuten yhdistyksiä, kuuluu asia valtakunnan toimivaltaan.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1991/1144) 18 §:n 22 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat elinkeinotoimintaa ottaen huomioon mitä on säädetty 27 §:n 2 ja 40 kohdassa. Itsehallintolain 27 §:n 2 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta, kun kyse on sanan-, yhdistys- ja kokoontumisvapauden käyttämisestä ja kirje-, lennätin- ja puhelinsalaisuudesta ja 27 §:n 40 kohdan mukaan, kun kyse on teletoiminnasta. Säilytyspalvelun tarjoaminen osana tietoyhteiskuntapalveluiden tarjoamista liittyy säännöksessä tarkoitettuun teletoimintaan, mikä viittaa asetuksen sääntelyn kuuluvan valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain sanamuodon tulkinnassa on huomattava, että internetin kaltaisia tietoverkkoja ei ole voitu ottaa huomioon itsehallintolakia säädettäessä (ks. PeVL 22/2001 vp). Joka tapauksessa valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat 27 §:n 42 kohdan mukaan lisäksi muut itsehallintolain perusteiden mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluviksi katsottavat asiat. Näin ollen esitys ei kuulu maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

toimivaltaisista viranomaisista terroristisen verkkosisällön leviämisen estämiseen liittyen

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/784 verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta (jäljempänä *asetus*) 3 artiklan nojalla poistamismääräysten antamisesta ja 4 artiklan nojalla rajat ylittävien poistamismääräysten arvioinnissa sekä 18 artiklan nojalla seuraamusten määräämisessä toimivaltainen viranomainen on poliisi.

Asetuksen 5 artiklan mukaisten erityistoimenpiteitä koskevien päätösten tekemisessä toimivaltainen viranomainen on Liikenne- ja viestintävirasto.

Edellä mainitut viranomaiset eivät saa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien osalta pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta taholta.

2 §

Rikemaksu asetuksen velvoitteiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä

Poliisi voi asettaa rikemaksun asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettulle säilytyspalvelun tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö asetuksen velvoitetta, joka koskee;

a) 3 artiklan 3 kohdassa säädetyn poistamismääräyksen noudattamista tai edellä mainitun artiklan 6 kohdassa tehtävän ilmoituksen tekemistä;

b) asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa säädettyä poistetun sisällön palauttamista tai edellä mainitun artiklan 7 kohdassa säädettyä pääsyn sallimista uudelleen

c) 5 artiklan 1, 2, 3, 5, ja 6 kohdassa säädettyjen erityistoimenpiteiden käyttöön ottamista ja niistä tehtäviä ilmoituksia;

d) 6 artiklassa säädettyä sisällön ja siihen liittyvän datan säilyttämistä;

e) 7 artiklassa säädettyä säilytyspalveluntarjoajan avoimuusvelvoitetta;

f) 10 artiklassa säädettyä valitusmekanismia koskevia vaatimuksia;

g) 11 artiklassa säädettyä sisällöntarjoajille annettavia tietoja koskevia vaatimuksia;

h) 14 artiklan 5 kohdassa säädettyä velvoitetta ilmoittaa rikosten tutkinnasta tai syytetoimissa toimivaltaisille viranomaisille terroristisesta sisällöstä, johon liittyy välitön henkeen kohdistuva uhka;

i) 15 artiklan 1 kohdassa säädetyn yhteyspisteen nimeämistä tai perustamista ja tietojen julkisesti saataville saattamista;

j) 17 artiklassa säädettyä laillista edustajaa.

Asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettulla säilytyspalveluntarjoajalla on oikeus tulla kuulluksi ennen rikemaksun asettamista. Rikemaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin. Rikemaksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon asetuksen 18 artiklan 2 kohdassa luetellut olosuhteet. Oikeushenkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 1 000 euroa ja enintään

Luonnos 11.4.2022

100 000 euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa.

Rikemaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Rikemaksu voidaan määrätä edellyttäen, ettei asia kokonaisuutena arvioiden anna aiheutta ankarampiin toimenpiteisiin.

Poiketen siitä, mitä 2 momentissa säädetään, rikemaksu asetuksen 3 artiklan 3 kohdan mukaisten velvoitteiden systemaattisesta ja jatkuvasta noudattamatta jättämisestä rikemaksun on enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta. Päätös tulee tehdä monijäsenisessä toimielimessä.

3 §

Rikemaksun määräämättä jättäminen

Poliisi voi jättää rikemaksun määräämättä, jos:

1) asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettu säilytyspalvelun tarjoaja on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua rikkomuksen tai laiminlyönnin korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen ja ilmoittanut siitä viivytyksettä poliisille eikä rikkomus tai laiminlyönti ole vakava tai toistuva;

2) velvoitteen rikkomista tai laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä; tai

3) rikemaksun määräämistä on muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Rikemaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Rikemaksua ei voida määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

4 §

Rikemaksun määräämisoikeuden vanhentuminen

Poliisi ei saa määrätä rikemaksua, jos sitä ei ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettua rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

5 §

Rikemaksun täytäntöönpano ja palauttaminen

Rikemaksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Tämän lain nojalla maksettavaksi määrätty rikemaksu pannaan täytäntöön siinä järjestyksessä kuin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002) säädetään.

6 §

Muutoksenhaku

Rikemaksua koskevaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Rikemaksu vanhenee viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen päätöksen tekemisestä

7 §

Luonnos 11.4.2022

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi